

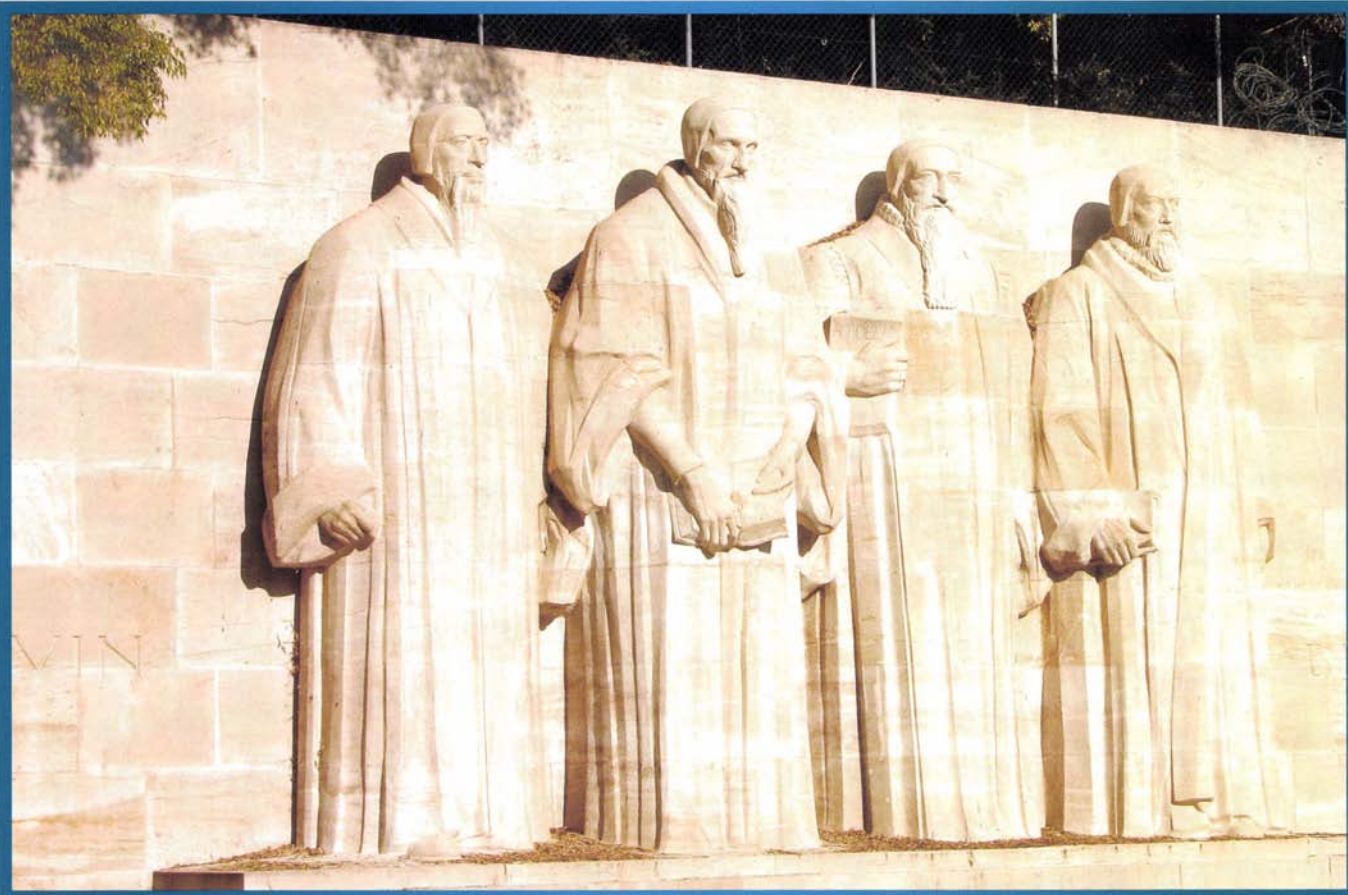

EGY AZ ISTEN.

Unitárius Közlöny

KOLOZSVÁR, 1888–1948/1990. • 20. (80.) ÉVF. • 10. SZÁM. • 2010. OKTÓBER • ÁRA: 2,00 LEJ

A Reformáció genfi emlékműve. Unitárius Közlöny archív

Itt-és-mostjaink

Arad vértanúinak emléke, az '56-os október „tavaszának” üzenete, a reformáció mementója, a zimankós félévre való gondos készülődés hatja át – persze a napi valóság aktualitásai mellett – októberünket. A *Közlöny*ben pedig ifj. Nagy Endre „lélekkenyere” az itt-és-most felszólítására emlékeztet, amikor hajlamosak volnánk a melegnek, az élet gazdagságának elmúltát fájlalni. Pedig lelki tennivalóink nem fogyatkoznak! Erre „rímelve” a reformáció mai üzenetéről és az egyházi megújulás feladatairól eszmélkedik e lapszámunk-

ban Máthé Sándor. Marosvásárhelyi unitáriusok hollandiai látogatásának élményeit foglalja össze Kocsis Tünde. Írásából megismerhetünk egy-egy pillanatképet az okos, a szociális gondoskodásról tudatosan tanúskodó „hollandiságból”. És természetesen az egyház életéből is néhány színfolt: a bözödi unitárius templom megépültének 200. évfordulója, az Oltmenti unitáriusok találkozója, a századik születésnapját ünneplő országos nőszövetség őszi konferenciája, és persze a nyár öröme, élménye és nosztalgija ifjak tollából...

A tartalomból:

- 2 *A reformáció mai üzenete*
- 4 *„Ora et labora”
Hollandiában*
- 6 *Fénynek lenni a sötétségben*
- 7 *Azért cselekedtem így...*
- 9 *Vereckétől Yaszinyáig*

„Ne ítéldetek, hogy el ne ítéljenek titeket” (Mt 7,1)

Az egyház hírei

Az erdélyi református, evangélikus és unitárius lelkészképzés **Magyar Örökség díj**ban részesült. A kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet dísztermében szeptember 18-án tartott ünnepségen a laudációt dr. Kozma Zsolt teológiai tanár tartotta, a díjat pedig dr. Hámori József akadémikus, a Magyar Örökség és Európai Egyesület Alapítvány kuratóriumának elnöke adta át. Az idei díjazottak továbbá: Kiss András történész, Kilyén Ilka színművész, Korniss Péter fotográfus, az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület és a Barabás Miklós Céh.

Az Erdélyi Unitárius Egyház megbízásából a Belvárosi Unitárius Egyházközség és az Unitárius Óvodáért Egyesület együttműködésével szeptember 15-én **Kolozsváron** megnyílt a magyar bölcsőde. A közel 30 aprósággal szakemberek foglalkoznak. A bölcsődét az egyházközség tulajdonában levő – korábban állami óvodaként működő – épületben alakították ki egyházi támogatással, önerőből, illetve magánszemélyek adományaiból és önkéntesek bevonásával.

Árvízi helyreállítás A magyarországi Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetsége (MGYOSZ) húszezer euróval és húsz tonna cementtel járult hozzá a bölöni és a csíksomlyói árvízkarok enyhítéséhez. A legnagyobb magyarországi munkaadói szervezet adománya a Gondviselés Segélyszervezet, az EMNT, a MIT és az EMI segélyezési együttműködése keretében jutott célba. Az adomány átadását augusztus 25–26-án helyszín-bejárás előzte meg az említett településeken, ezen az MGYOSZ vezetői mellett részt vett Tökés László, az Európai Parlament alelnöke is. A küldöttséget Bölönben a helybeli egyházközség lelkésze és gondnokai fogadták Bölön polgármesterével és a háromszék-felsőfehéri egyházkör esperesével együtt.

Székelykeresztúron szeptember 10-én közel százfős részvétellel zajlott az **unitárius lelkészcsaládok** (több éve rendszeresen összehívott) **találkozója** az Unitárius Lelkeszek Országos Szövetségének szervezésében. A program családias légkörben zajlott, ahol nem-

csak a lelkészek és házasársaik, hanem a gyermekek is hasznos és kellemes foglalkozásokkal tölthették el a napot.

Szeptember elején unitárius egyházunk nyolctagú küldöttsége két hétre hármas céllal Indiába látogatott. A küldöttség tagja volt Bálint Benczédi Ferenc püspök, Kovács István közügyigazgató, Czire Szabolcs teológiai tanár és Farkas Emőd EKT-tag az elnökség képviselőjében, Elekes Botond főgondnok a MUE képviselőjében, valamint Koppándi Botond teológiai tanár, Czire Alpár középiskolai tanár és Gyerő Dávid előadótanácsos az ICUU megbízásából. Az utazás költségeinek többségét az IARF, az ICUU, valamint az észak-amerikai UU-támogatási alap pályázata fedezte. A látogatás első része saját költségen tett kirándulás volt Észak-Indiában, többek között Kőrösi Csoma Sándor darjeelingi sírjánál. A második részt a Kerala államban tartott IARF-kongresszus képezte (tárgya: az egyházunk által is alapított nemzetközi szervezet szerves átalakulása mennyiben felel meg eredeti küldetésének és egyházunk mai érdekeinek). A kongresszuson Czire Szabolcs előadást tartott. A harmadik rész az északkelet-indiai Khasi Hillsben zajlott, ahol az erdélyi és indiai unitáriusok közötti kapcsolatok kiépítéséről folytattak eszmecsere-t. Bővebben következő lapszámunkban.

A **sepsikőröspataki** születésű erdőmérnök és közgazdász, Magyarországon államtitkári tisztséget betöltött dr. Bedő Albert (1839–1918) tiszteletére emlékházat rendeznek be Kálnokon, az unitárius egyházközség területén.

Október 16-án fennállásának százéves fordulóját ünnepli Kolozsváron az **Unitárius Nők Országos Szövetsége**. Az emlékünnepek keretében előadások hangzanak el a nőszövetség különböző történelmi időszakairól, szerepéről, fényképkiallítás nyílik és emléktábla-avatásra is sor kerül.

Augusztus végén **Firtosvár**alján, a székelyudvarhelyi egyházkör legkisebb gyülekezetében haranglábat avattak.

Az ünnepi istentisztelet után a résztvevők kivonultak a József János Tanoda udvarára, az új haranglábbhoz. Az eseményen jelen volt Lőrinczi Lajos csehétfalvi unitárius lelkész-esperes is. A műsorban közreműködtek a helybeli gyermekek és felnőttek. „A kisharang tulajdonképpen iskolánk csengője volt. 1926-ban József János tanító ajándékozta a közösségnek, de sajnos egy idő után elrepedt, lekerült az iskola tetejéről és utána nyoma veszett. A múlt esztendőben került elő, és Székelyudvarhelyen Lázár Imre harangöntő mester újraöntötte. A harangláb pedig, (...) a Backamadarason élő Barabássy Somogy Örs fafaragó művész alkotása” – közölte Sipos László lelkész.

Augusztus második felében vakációs bibliahetet szerveztek **Szentivánlaborfalván**, ennek keretében a Berde Mózsa Általános Iskola 6–13 éves tanulói Gecse Ramóna színművésznő irányításával színre vitték József bibliai történetét. Intenzív angol nyelvórákat is tartottak a táborozóknak, párhuzamosan pedig kézműves-tevékenységek zajlottak Tóth Tünde tanítónő, Ugron Kinga óvónő és Pap Mária lelkész-esperes irányításával.

A **kobátfalvi** egyházközség mindazon gyermekeknek, akik tanév közben hűségesen jártak a vasárnapi iskolába, ajándékként háromnapos nyári tábort szervezett az Ivó völgyében, amelyen 17 óvodás és kisiskolás vett részt. hét felnőtt irányításával. A vallásos témájú foglalkozásokat *Jézus szereti a gyermekeket* téma köré csoportosították, és kiemelten a talentumokkal foglalkoztak.

Szeptember elején **Kökösben** immár harmadik alkalommal szervezte meg az egyházközség az „*En kicsike vagyok napokat*”, amelynek keretében minden nap egy-egy bibliai történetet ismertettek meg a gyermekekkel. Dél előtt a napi történet köré csoportosult az agytorna, délután a vetélkedők, játékok, a kézműves- és másfajta tevékenységek voltak soron. Az elmúlt évekhez hasonlóan ötven-hatvan gyermek vett részt a tevékenységekben.

Az itt és most októbere

Szeptemberi nyár-nosztalgánk megfakult és féltett képei után komoly valóságként kopog be az igazi ősz, rövidebb napokat hozva és egyre több tennivalót – és persze gondolkodnivalót a nyúló estékre. Maga a látvány is agyonkoptatott klisé immár: szitáló eső a sűrke délutánban, sárga levél a főtéri tócsában, magasra gombolt gallérok a piacon számológató, télre készülő városlakókon, sőt a gyengébbje már a salát-kesztyűt sem szégyelli huncutabb reggeleken. Valahol itt az ősz derekán előbbutóbb mind belátjuk, hogy ennek már fele sem tréfa, és hogy mindannyian benne vagyunk ebben az újabb komor, halaszthatatlan, de ugyanakkor pihentető és természetes elmúlásban. A természet is mintha újra átgondolná dolgait ilyenkor, és talán arra hív minket is, benne nyüzsgő tudatos lényeket, hogy cselekedjünk mi is eképpen.

Legjobb alkalom e lassú tempójú idő arra, hogy újra az *itt és a most* kézzelfogható valóságához közelítsünk, hogy mindazt, ami ösztönöz, mozgat, ami nem hagy nyugodni, a valósághoz mérjük. Állhatatosságunkat, hűségünket, maradandónak vélt kincseinket talán szigorúbb tekintettel vizsgálhatjuk most, mikor körülöttünk a szigorú, fegyelmezett szabályszerű elmúlás, az ütemszerű nagy elalvás zajlik éppen. Alkalmunk is adódik bőven az efféle belső munkálatokra: évfordulóra megemlékezés, emerre pedig emlékünnepély következik a megszokott rend szerint. Szabadságharcosok zászlaja és forradalmár-lobogó is előkerül majd, a wittenbergi vártemplom kapuján ismét kalapáccsal kopogunk folytonos megújulásunk jeléül, és közben valahol október derekán gyülekezeteink az életük őszén járókat ünneplik „öregek vasárnapján”.

Minden, ami történik, még ha a múlta való emlékezés vagy az idő előtti tisztelgés jeleként történik is, *itt és most* történik meg velünk. És mindannyian tudjuk, hogy ez az *itt és ez a most* nem épp megnyugtató valóságokat mutat sem anyagi, sem szellemi téren. Ha az anyagiakat nézzük, rögtön azt látjuk, hogy nagyon sokan életük egyik legszűkebb és legszegényebb telére készülnek; ha a lelkiekre figyelünk, akkor a csalódás, az elkeseredettség vagy éppen a reménytelenség fájó valóságával kell szembenéznünk. És akkor minek az *itt és most*, miért ragaszkodni, miért kellene „benne maradni” ebben a cseppet sem kényeztető valóságban?

A hulló szilva és potyogó alma októberében dörögtöttem temetői fűben lépkedve érek el a szabadságharcos huszár emlékművéig. Bárki volt is ő, bárhonnán jött, és bárhogyan ért is véget élete, egy biztos: ő tudta, hogy *ott és akkor* mi a legtöbb, amit megtehet. Ugyanúgy, ahogy bármelyik e hónapi állomásunk szereplői bizonyoságot tettek arról, hogy a mindenkori „itt és most” tudatában éltek és cselekedtek. Az emlékezés, a tiszteletadás bármelyik alkalmá újabb lehetőség arra, hogy önmagunkat

és a mellettünk levőket is emlékeztessük erre a legegyszerűbb, de legnehezebb feladatra. Mindezeket az alkalmakat, ünnepélyes pillanatok hitünkben töltjük fel tartalommal, abból a hitből, amely nem valóság-feledtető ábránd, hanem valóság-formáló erő kíván lenni még ebben a nehéz *itt és most*-ban is.

Gondolat-zarándoklatunk az ősz valóságától saját valós voltunkhoz vezet, az őszben az történik, aminek ilyenkor történnie kell, a nekünk szegezett kérdés pedig felelősségtudatunkhoz szól: őszi forgolódásunk

van-e annyira tudatos, mint a természet egészen kiszámítottnak ható őszi rendezkedése? Benne vagyunk-e az *itt és most*-ban teljes és tiszta tudatunkkal, reagálunk-e a jelenre úgy, ahogy testünk a hűvösebb időkre készül, ahogy szemünk a sötétebb délutánokhoz szokik. Az ősz jó esetben termést hoz, és csak annak a termésnek van esélye a beérésre, amely az idő tudatában van. A gyergyói szőlőtő az udvarunkban eleve esélytelen, míg a kemény, fagyhoz szokott őszi alma mosolyog a sápadt őszi nap-sütésben, mintha tudná, hogy „időben van”, és minden terv szerint halad.

„Alma, körte a tenyeremben, / Ringva hulló falevél. / Mézét pergetik ma a nyárnak, / Nem lesz üres a kenyér. // Tükre-fátyola a Tavasznak, / Szórja gyöngyeit az Idő, / Kőd világol a vizeinken, / Porba csepeg az eső.” (Krulik Zoltán – Makám együttes: *Ősz*)

Mi magunk is így vághatunk neki magabiztosan ennek az ősznek, októberi gyümölcscsel tenyerünkben, azzal a tudattal, hogy életünknek, közösségeink életének a mindenkori *itt és most*-ban van lehetősége az idő gyöngyeit kincsként begyűjteni.

„Őszi éjben a bizonyosság, / Sárga szőnyege falevél. / Könnye csordogál a fenyőnek, / Zsákban kuporog a Tél.” (Krulik – Makám: *Ősz*)

ifj. Nagy Endre

A reformáció mai üzenete

A reformáció a 16. században Nyugat-Európában a katolikus egyház hibáinak, visszaéléseinek bírálatával, az azokra való rámutatással kezdődött mozgalom. A reformációt megelőző időszakban végbement gazdasági, társadalmi és politikai változások, a reneszánsz és a humanizmus eszméinek elterjedése következtében megváltozott a vallással, az egyházzal kapcsolatos magatartás. A megváltozott magatartás eredményeképpen egyre többen és egyre bátrabban bírálták az egyházat, főleg annak vezetőit, az erkölcsében megromlott, lelki feladatait elhanyagoló, elvilágiasodott papságát.

A reformáció legfőbb célja az egyház apostoli alapokra való visszaállítása és a papi kiváltságok eltörlése volt. John Wiclif az első, aki írásban is megfogalmazza a reformáció központi gondolatát: a hit egyetlen forrása a Biblia. Eszméi nagy hatással voltak a prágai egyetem tanárára, Husz Jánosra, aki továbbfejlesztette és terjesztette a wiclifi gondolatokat. Őket követték a nagy reformátorok: Luther Márton, Huldrych Zwingli, Kálvin János, az erdélyi Johannes Honterus és Dávid Ferenc.

A reformáció – alig két évtized alatt – futótűzként terjedt el egész Európában. Követői nemcsak a polgárság soraiból kerülnek ki, hanem támogatókra talált a feudális nagybirtokosok között is, akik az egyházi birtokok megszerzésének reményében csatlakoztak, valamint a parasztság soraiból, akik a reformációtól a feudális társadalom igazságtalanságainak megszüntetését várták. A reformáció tehát az egész akkori társadalmat átformáló mozgalommá vált. A reneszánsz és a humanizmus eszméiből táplálkozva nemcsak a társadalom és az egyház szervezetének megújítását tűzte ki célul, hanem szellemi-lelki megtisztulást is eredményezett.

Ebben van a reformáció mához szóló üzenete. Mert számunkra egyértelmű, hogy reformáción elsősorban a szellemi, lelki, hitbeli megújulást értjük, amelynek viszont természetes következménye az egyház külső megjelenésének, szervezetének megújulása is!

Az utóbbi húsz esztendőben egyházunk helyzete gyökeresen megváltozott. Ezeknek a változásoknak a konkrét jeleit most kezdjük észrevenni, amikor igazán érezni, tapasztalni lehet hatásukat. Ezeket mind felsorolni szinte lehetetlen, mégis megkísérlek néhányat megfogalmazni. A mindennapi megélhetési gondok mellett az emberek keresik életük mélyebb értelmét, ugyanakkor identitástudatukat is szeretnék megerősíteni; a hagyományos társadalmi struktúrák változása magával hozza az emberi kapcsolatok változását is; a hagyományos vallásosság térszűrése, új formák keresése, az új társadalmi rend adta lehetőségek, a kereslet–kínálat törvényének érvényesülése a vallások „piacán” is; a mai ember konkrét válaszokat vár még a legbonyolultabb kérdésekre is.

A legfontosabb változás abban áll, hogy az emberek szabadon választhatnak, dönthetnek. Nemzedékeken át a társadalmi-ideológiai hatalom mondta meg nekik, mire van szükségük, miben higgyenek, mit tegyenek boldogulásukért. Ma az élet jóformán minden területén

a piaci szabályok érvényesek: oda kell figyelni a fogyasztói társadalom elvárásaira. Ez bizony a vallásos életre is érvényes! Ezekből a változásokból adódóan a legfontosabb követelmény az, hogy újra kell értelmezni az egyház szerepét, s így szembenézni a változó kor kihívásaival.

Soha nem tapasztalt szükség van arra, hogy a keresztény egyházak által képviselt évezredek értékrend sokkal nagyobb nyilvánosságot és hangsúlyt kapjon! Egyre nagyobb a szükség és az igény a szilárd kapaszkodókra, az egyszerű emberekhez is eljutó iránymutatásokra. Ez természetesen nem az egyház (párt)politizálását jelenti, hanem az ilyen-olyan érdekcsoportok által folyamatosan félreinformált emberek számára nyújtott megbízható tájékoztatást, hogy el tudjanak igazodni a tudatos félrevezetések útvesztőjében, és hogy a média-hulladék helyett valós értékhez juthassanak.

Egyházi vezetésünk új stratégián dolgozik. Jó lenne, ha ebben a stratégiában valahol helyet kapna az a gondolat is, hogy „próbáljunk nyitottabbaknak lenni”, ne legyünk befelé forduló egyház. Tárjuk ki a kapuinkat, és hívjunk, vonzzunk be istentiszteleti alkalmainkra, rendezvényeinkre minél több kereső embert.

Sokan azt mondják, ne legyünk túlzottan radikálisak! Magunkat tagadjuk meg, ha ezt elfogadjuk. Dávid Ferenc radikális volt, a reformátorok között a legradikálisabb. Elveiért a végsőkig kiállt, hiszen hittanításai igazában! Mi inkább a langyosabb, mérsékeltbb, kevésbé veszélyes utat választottuk. Ezért nem tudtunk még az új lehetőségekkel élve olyan határozottan, meggyőzően kiállni a közvélemény elé, amivel fel tudtuk volna hívni egyházunkra, az általunk közvetített értékekre a figyelmet.

Meghitt együttlét Jézussal – korai protestáns felfogás szerint; úrvacsorázó reformátorok, Melancton Jézus balján, Luther jobbról a második (ifjabb Cranach képe, Marienkirche, Dessau)

Közös gondolkodásunk akkor hozhat eredményt, ha mi, Isten népe önmagunkkal is megküzdve megtaláljuk egyéni életünk egyházi keretei között a feladatunkat, és annak megvalósításáért kitartóan, lelkiismeretünket elaltatni nem hagyva imádkozunk és dolgozunk.

Egyházunk ma vitathatatlanul olyan pontra érkezett, amelyet leginkább a korszakváltás szóval jelölhetünk. Ez a komoly szó azt fejezi ki, hogy a hit és az egyháziasság már nem „adódik” magától. Keményen meg kell harcolni érte. Hogy a ránk bízott emberekből elkötelezett egyháztagok válnak-e vagy sem, ma már nem lehet közömbös számunkra.

A korszakváltás legfeltűnőbb jelensége az elvilágiasodás, ami – ha nem is jelent feltétlenül ateizmust, de – az egyháztól való eltávolodást, az egyházzal való lemondást hozza magával. Az egyházra mégis szükség van, még azoknak is szükségük van rá, akik látszólag eltávolodnak tőle.

Milyen furcsa, hogy az elvilágiasodási folyamat közepette mind gyakrabban éppen ezt az emberi természetre vonatkozóan rég megfogalmazott megállapítást halljuk, hogy „az ember menthetetlenül vallásos lény”! Erről is hosszan és részletesen lehetne vitatkozni. A vita eredményét alighanem az is befolyásolná, mit értünk vallás, vallásosság. Ahhoz azonban nem fér kétség, hogy az embereknek igenis vannak vallási igényeik. Sokan sétálgatnak a vallásos lehetőségek piacán, hogy aztán kiemeljék a nekik leginkább megfelelő „árut” a kínálatból. Az a benyomásom azonban, hogy a vallásos igények ilyen kielégítése nem jelenti egyúttal a személyes élet valódi átalakulását is. E tekintetben egyértelmű különbséget kívánok tenni *hit* és *vallásosság* között. A keresztény hit mindenekelőtt egy különleges, a jézusi evangélium által meghatározott életmód melletti döntést jelent. Erre kell rávezetni az embereket. Ez lenne a *misszió* szerepe – amit általában nem veszünk elég komolyan.

A fent említett korszakváltás értelmében szükség-szerű, hogy misszió ne csupán valamiféle szimpátia felkeltését értsük az egyház iránt. A közösség tagjává válásról, az egyházzal és az egyházban életről kell hogy szó legyen. Egyre gyakrabban halljuk, tapasztaljuk, hogy vannak, akik valamiféle rokonszenvet éreznek ugyan irántunk, mégsem kívánnak egyházunk tagjaivá válni. Természetesen vannak meglepő jelenségek. A karácsonyi és húsvéti istentiszteletek idején mindenütt megtelnek a templomok. Ám mindez nem vezet el az egyház

iránti elkötelezettséghez – említésre méltó mértékben legalábbis nem.

Milyen legyen hát egyházunk? Elsősorban legyen nyitott! Legyenek a templomkapuk és a gyülekezeti termek ajtajai kitarva, és ne csak istentiszteletekre, hanem egyéb, a társadalom számára érdekes és hasznos rendezvényekre hívjunk mindenkit, korra és felekezetre való tekintet nélkül. Nem csupán lelki alkalmakra van szükség, hanem olyan rendezvényekre is, amelyek a mindennapok gondjait, történéseit tárgyalják. Az így „elért” hallgatóság majd más alkalmakra is eljön, ha egyszer értéket kapott, talált nálunk.

Szólítsuk meg a társadalmat, tudassuk mindenkivel, hogy egyházunknak határozott véleménye van a társadalmi kérdésekről, ezt bátran hirdeti, és kiáll nézetei mellett. Ezt pedig nem arra kell érteni, hogy csupán akkor emeljük fel szavunkat, amikor egyházzellenes az aktuális politikai hatalom, hanem minden időben!

Változtassuk meg azt a negatív képet az egyházakról, amelyet a pártállami időkben alakítottak ki a társadalomban, s amit ma is sokan fenntartanak. Sokkal nagyobb figyelmet kell fordítani az egyház munkájának, a társadalom javára végzett tevékenységének ismertté tételére. Sokkal tudatosabban kell élni a modern tájékoztatás eszközeivel. Erre fel kell készíteni a gyülekezetek egyházi és világi alkalmazottait is.

Építsük a közösséget! A pártállami idők egyik célja épp az általuk ellenőrizhetetlen kisebb közösségek szétverése, betiltása, lehetetlenné tétele volt. Az ember közösségi lény, a közösségek jó vagy rossz hatása döntő befolyással bír az egész társadalomra.

A mai világ nyelvén és technikájával érjük el és szólítunk meg a fiatalságot! A tradíciók megtartása mellett is van lehetőség úgy szólni a fiatalokhoz, hogy az vonzó legyen számukra.

A felsorolás természetesen nem teljes, nem is lehet az, hiszen az élet mindig új feladatokat és lehetőségeket hoz. Az viszont, hogy az egyháznak felül kell emelkednie a pártpolitikán, és a jézusi, örök értékeket határozottan, ha kell, radikálisan kell képviselnie, nem lehet kérdéses. Erre köteleznek bennünket elődeink, erre szólít történelmi múltunk. Így válhat egyházunk, így válhatnak az egymással jó viszonyban levő és együttműködő keresztény egyházak egy megkerülhetetlen „új reformáció” megvalósítóivá.

Máthé Sándor

Képzés a természeti csapásokra való felkészülés jegyében

Az *Unitárius Közlöny* nyári lapszámaiban rendre beszámoltunk a Gondviselés Segélyszervezet által irányított szervezetközi együttműködésről, amelynek célja a magyarországi és erdélyi árvízkarosultak segélyezése. (Az eredményekről a www.gondviseles.org honlapon részletesebb összefoglalók olvashatók.)

Az árvízi védekezésben való részvétel, majd az alkalmi gyorssegélyezések megszervezése után, valamint az ónodi (Észak-Kelet-Magyarország) gyermekeknek rendezett erdélyi táborok lejártaival más fába vágtuk fejünket. Szervezetközi segélyezési együttműködésünk keretében – jelenlegi és jövőbeli – munkatársaink

számára alapfokú képzést szerveztünk, hogy további természeti csapások esetében hatékonyabban legyünk képesek a beavatkozásokra.

A szeptember 17–18-án lezajlott díjmentes képzés a következő szakmai területek alapvető tudnivalóiba nyújtott betekintést: gátépítés (homokzsákokból), egészségügyi első-

Sz. L.

folytatás a 4. oldalon

Képzés...

folytatás a 3. oldalról

segélynyújtás, eltűnt személyek keresése, tűzoltási alaptudnivalók. A képzés keretében sor került a résztvevők, illetve az általuk képviselt szervezetek közötti szakmai együttműködés keretbe foglalására, ami nyomán további rendkívüli helyzetekben hálózatszerűen léphetünk fel Kárpát-medence-szerte.

A szindi unitárius paplakon tar-

tott képzés szervezője a Gondviselés Segélyszervezet és erdélyi partnerszervezetei voltak. A képzés szakmai kivitelezését olyan anyaországi különleges mentőcsoportok képviselői látták el, akikkel épp az elmúlt hónapokbeli árvízi segélyezésünk közben ismerkedtünk meg: a Szolnoki Életjel Mentőcsoport (<http://eletjel.eblap.hu>), a Miskolci Spider Mentőcsoport (<http://www.spider112.hu>) és a LEGOTT Mentőcsoport (a Magyarországi Görög Katolikus Egyház hajdú-dorogi egy-

házmegyéjének mentőcsoportja) szakemberei. Ezen mentőcsoportok a KARISZ – Nemzetközi Speciális Mentő Szövetség (<http://karisz.tvn.hu>) tagjai.

A képzés gyakorlati hasznára való tekintettel a közeljövőben megszervezzük annak újabb kiírását.

A Gondviselés Segélyszervezet és a résztvevők nevében ezúton is kifejezzük köszönetünket a képzést szakmailag kivitelező anyaországi barátainknak, valamint a rendezvény támogatóinak.

„Ora et labora” Hollandiában

Ahol a tenger magasabb a földnél, és a szélmalom a felhőkig fölér, ahol csatornák érezik a tájat, és ezernyi bicikliző üli meg a vázat, ahol a háziállat szabadon legelhet, és az emberek figyelnek egymásra, ott van Hollandia.

De hogy ne maradjunk e játékos sorok általánosításainál, következzenek egy élménybeszámoló egy tíznapos észak-hollandiai utazásról, amelyet a Marosvásárhely-kövesdombi Unitárius Egyházközség húsz tagja élhetett át szeptember 3-a és 12-e között. A groningeni és leeuwardeni remonstráns egyház meghívására érkezett vendégek két tartomány városkaiban szóródtak szét: Groningen tartományban és a Leeuwarden központú Frízföldön.

Az „ora et labora” („imádkozz és dolgozz”) jelszóval megrendezett tíznapos találkozás nagy része olyan programokat tartalmazott, amelyek számunkra meglepő és újszerű vállalkozásokat mutattak be, illetve a hollandok pontosságáról és odafigyeléséről tanúskodtak.

Ilyen intézmény a „fókamentőde”. Tudnivaló, hogy ha a fókamama ijedelmében elhagyja borját, soha többé nem találják egymásra. Ez az intézmény pedig az ilyen elhagyott és/avagy megbetegedett fókákat neveli fel, majd ereszti ismét szabadon.

A hollandiai út többször nyújtott példát egy-egy régi épület életre keltésére, újrahaznosítására. A drachteni karmelita kolostor is hasonló átalakuláson ment át: a karmelita apácák halála és eltávovása után egy református lelkész menedzseri tevékenységének köszönhetően 1993-tól a város és a környék egyik kulturális és konferencia-centrumává vált, megőrizve a kolostor egykori hangulatát, az apácák szobáit, a kápolnát, a könyvtárat, kiegészülve újabb funkcionális és a mai igényeket kielégítő szolgáltatásokkal. A hatalmas kertben gyakran szerveznek koncerteket, előadásokat.

Egy groningeni hospice (gondozóközpont) terminális betegeknek nyújt segítséget. A gyógyíthatatlan bete-

geket mindössze két fizetett alkalmazott gondozza – de 175 önkéntes segíti. Az öt „vendég” – így nevezik a betegeket – berendezheti saját szobáját, bármikor fogadhatja a családtagjait, az önkéntesek nem *nyomulnak* szolgálatkészen a beteg életébe, de szükség esetén mindig ott vannak. Egyes önkéntesek csak a külső munkákban segítenek, mások a betegekkel foglalkoznak. A tizenegy éve működő intézményben eddig kb. 300 személy távozott el. A vendégek „elkísérésük” költségeinek csak egy részét állják, a másik része támogatásokból és pályázatokból kerül ki.

A groningeni Open Hof („Nyitott udvar”) is az erős szociális hálóról tanúskodó intézmény. Itt a hontalanok naponta ingyen meleg ételt, kávét és teát fogyaszthatnak, és újságot, könyveket olvashatnak. Napi 70–80 személy tér be, akik 80%-ban férfiak (az önkéntesek viszont 80%-ban nők). A 35 éve működő intézmény is 19 önkéntessel működik, akik közül négy szakképzett, egyikőjük szociális koordinátor, aki a hajléktalanoknak pénzügyi kérdésekben segít, és ő az, aki az államtól jövő 400 eurót a hontalanoknak „adagolva” adja át – hogy ne költhessek az egészet drogokra. A legtöbbjüknek ugyanis a napi narkotikum-igény kielégítésére 25 eurónyi „anyagra” van szüksége. Az állami támogatás megszerzése céljából 150 hontalannak ad postai címet az Open Hof. A kor-

A szél munkára bírása – régen és ma.

Sajtgyári csendélet

mánytól 50%-os támogatást kapnak, és hét egyház adja a támogatás másik felét, illetve az önkénteseket. Heti egy órára orvosi szolgálat is van, és a hontalanoknak biztosítást is fizetniük kell. Mivel az intézmény igazgatója egy református lelkész, az Open Hof öt éve minden vasárnap este istentisztelettel gazdagodott. Az istentisztelet bibliaolvasást, beszélgetést, éneklést, a halottakról való megemlékezést és úrvacsorát tartalmaz: a kenyeret és a bort helyettesítő kávé ekképpen is az isteni gondviselést jelentheti. A Nyitott Udvar nem missziós céllal fogadja a nemzetiségileg sokszínű hontalanokat, tiszteltben tartja a betérők döntéseit, és a legalázatosabb módon próbál segíteni rajtuk.

Frízöld egyik városában, az Északi-tenger partján fekvő Harlingenben a holland építkezés találékonyaságára láthattunk példákat: a gát mögötti városban nem egy ház kissé dőlten épült, hogy az eső ne verje annyira... A sexbierumi „Aeolus” Technikai Felfedező Központ ügyeskedésre, felfedezésre nyújtott lehetőséget. Ez a központ – hasonlóan a budapesti Csodák Palotájához – játékok segítségével szórakoztatva kínálja elsősorban a gyerekeknek a víz- és szélenergia felhasználásán alapuló szerkezetek megismerését.

Groningenben egy épülő lakónegyeden is a környezetre és természetre való odafigyelés látszik. A 300 ház lakásonként 225 ezer eurót ér majd, de olyan berendezéssel, hogy a meleg víz 150 méteres mélységről jön fel, és ökológikusan, melléktermék nélkül jár körbe. A házak építése közben a madarakra is gondolnak, és szálláshelyet terveznek az építendő tömbökbe. Természetesen arra is ügyelnek, hogy az épülő házak esztétikailag is beilleszkedjenek a városi környezetbe.

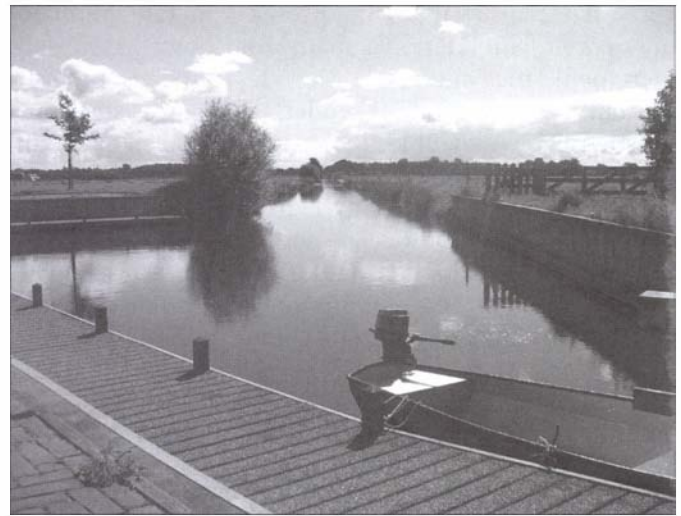
A holland házakat még a gazdagabb tulajdonosok sem festik rikító színekkel, és egyfajta szerénység jellemzi a téglabevonatú, vakolatlan házakat is. Olykor éppen a gazdagok alakítanak át lakóházzá egy-egy nád-fedelű nagy farmházat, istállót, értékelve ezzel a hagyományos építkezést is. A házak mélyéig betekintést engedő nagy ablakok az emberek nyitottságáról árulkodnak.

Egy frízöldi gyümölcsfarm sajátossága abban áll, hogy mindössze három hektárnyi területen egy gazdál-

kodó elkezdett málnát, szedret és ribizlit termelni úgy, hogy a korai, közepes és későn érő termés többé-kevésbé lefedje a szezont. A gazda a régi farmépületét szállásadó helyévé változtatta, hogy városi családok (20 főig) kiköltözhesenek egy-egy hétvégére, és kedvükre szüretelhesenek. A gyümölcsfarm néhány éven belül jövedelmező gazdaság lett, amelynek része egy kis bolt is, saját terméskből készített szirupokkal, szószokkal, ízekkel.

A frízöldön nem ritka vállalkozás a családi farmon sajtgyárat üzemeltetni. Egy ilyen 25 éve működő farm területén 70 tehén legelészik (kivéve, amikor a madarak tojásokat raknak le!). A gyár naponta 400–500 liter tejet dolgoz fel. Tíz liter tej szükséges 1 kg sajtához. Naponta 70–80 sajtot készítenek, és sajtát boltban árulják a mindenféle ízesített és ízesítés nélkül is finom sajtokat. A vállalkozás egy kempinggel is bővült, ám ez a kemping házak nélküli, üres, rendezett füves terület, zuhanyozókkal, illemhelyekkel a lakókocsisoknak. A lakókocsis kempingezés ára egy éjszakára két személynek 12,5 euró.

A Stenden Egyetem vendéglátóipari szakának meglátogatása Leeuwardenben ugyancsak különös élmény volt, hiszen az ottani négycsillagos szállodát teljes mértékben diákok működtetik. Az egyetemi órák mellett elsőévesek végzik a nehezebb munkát: főznek, takarítanak a szálloda vendégeinek, a másodévesek felügyelik az elsőéveseket, a harmadévesek pedig a másodévesek felet-

Vízvilág

tesei. Az egyetemet a világ minden tájáról érkezett egyetemisták látogatják, megbirkózva az olykor 1600 eurónál is magasabb tandíjjal. A multikulturális egyetem nemcsak a diákok oktatásának, de azok lelki életének is megteremtette a feltételeit, létrehozott egy hindu, egy keresztény és egy muszlim szobát az elcsendesedni kívánóknak.

A leeuwardeni Szent Antal Vendégház ugyancsak a holland szociális civilszféra egyik markáns megnyilvánulása. A vendégházhoz tartozó több száz lakásban idős szegények élnek, akik orvosi ellátást, felügyeletet és ebédet kapnak támogatásképpen. A 17. századi kert csendje,

Kocsis Tünde

folytatás a 6. oldalon

„Ora et labora”...

folytatás az 5. oldalról

békéje olykor egy-egy gazdag idős személyt is az otthonba vonz.

Ebben a rendházban beszélgettünk el a holland vendéglátókkal az együttlét témájában többek között arról, mit is értünk a *Miatyánk* „mindennapi kenyerén”, és hogy Romániában az itt látott vállalkozói ötletek közül melyik lehetne megvalósítható.

Szeptember 11-én Leeuwardenben a „Nyitott Műemlékek Napja” volt, tehát a templomok nemcsak nyitott kapukkal, hanem olykor teával és kávéval, sőt orgonakoncerttel is várták a betérőket, vagy egy-egy régi épület lakói úgy döntöttek: megmutatják házukat-kertjüket a nagyközönségnek. Így lehetett megtekinteni Willem van Haren 18. századi holland költő és politikus házában berendezett „szabadkőműves termét” és számos templomot.

Az utolsó együtt töltött napot – akárcsak az elsőt Groningenben – nem a munka, hanem az ima és a hála érzése töltötte be a leeuwardeni remonstráns templomban tartott istentisztelet keretében. Kecskés Csaba esperes-lelkész Áprily Lajos *Tavasza házsongárdi temetőben* című versével köszönte meg a tíz napig tartó gazdag, tanulságos programot, a lelkes vendéglátást és a remonstráns egyház nagylelkű segítségét.

Ami még kimaradt e beszámolóból: a gazdag étkeszések, többek között egy víztoronyban berendezett „tömbházlakásban”, illetve egy csatornán úszó hajón, biciklizés és csónakázás, helyi koncertek, ünnepek – s még sok-sok minden, ami a szabadban, az emberek közt vagy az emberek lelkében történt.

De hogy ezekből mi a maradandó? Talán egy maroknyi holland és fríz ember szeretete, nyitottsága és erős polgári és keresztény öntudata, és az az alázat, amellyel a természetet, az embert és az Istent egyaránt tisztelik.

Harmóniasarok

Fénynek lenni a sötétségben

Minden a harmónia részeként működik. Sötétséget világosság követ, a nyarat ős váltja fel, a gyerekből egyszer felnőtt lesz. Valahányszor szeretnénk megváltoztatni vagy lelassítani ezt a megsabott rendet, tehetetlenségbe ütközünk.

Nappal világosság van, ez a tudatosság ideje kellene, hogy legyen. Ilyenkor ráhangolódunk a nappalok ütemére, teendőinket rendezzük, szerepeink közötti összhangra törekszünk, dolgozunk és alkotunk. Néha megbotlunk vagy értetlenségbe, sikertelenségbe ütközünk, de tovább lépünk, próbálva megfelelni önmagunknak és másoknak. Élni akarunk, szeretni és szeretve lenni. De tapasztalunk közömbösséget és rossz szándékot is. Istennel való teljességre törekszünk, pedig időnként Vele is perelünk vagy elfelejtjük Őt. Estéinkben pedig számot vetünk, hogy miről is szólt a nappali világosság. Volt-e világosság? Fény a világosságban?

A nappalokat a sötét éjszakák követik. Arra valók, hogy kipihenjük magunkat, lelassuljunk, feltöltődjünk. Éjszakai álmaink tudattalannak lélegzetvételei, melyek szintén rólunk szólnak.

Időszakában néha ebből az éjszakai sötétségből is megpróbálunk ellopni, dolgozni a sötét csendben, amikor elhalkul a világ. Időnként el-

nézzük szeretteink kisimult arcát, gyönyörködünk, majd pótoljuk az elmaradt munkát annak reményében, hogy hasznosabb, amire átváltjuk a pihenési időnket.

De lehet, hogy éjszakáinkban minduntalan felriadunk kavargó lelkünk élményei miatt. Félelmeinkben átéljük legmizisztikusabb élményeink. De az is lehet, hogy szenvedő szeretteink mellett virrasztunk, és imádkozunk.

Van, amikor sötétség uralja a nappali világosságot is. Feljön a nap, de elmarad a fény. Lelkünk valahol útközben bezárult, szomorúak lettünk. Elfeleltük, hogy felettünk az ég. Munkánk monoton, már régóta nem alkotunk. Talán már szeretni sem tudunk, élünk anélkül, hogy élénk. Megkopunk, és fénytelenre váltunk? Rossz érzéseink, csalódásaink győztek? Minden rossz? Mindenki ártani akar?

A lélektan számon tart egy olyfajta személyiséget, aki azt hiszi, hogy minden úgy történik, hogy neki rossz legyen. Az emberek mindent hozzá igazítanak, hogy ártsanak. Így önsajnálathoz burkolózva folyamatosan szidja a világot. A megkeményített lélekben pedig már nem tud megszületni a fény. A kicsinyesség, a gyűlölet veszedelmes érzés, ami sötétté teszi a legnagyobb világosságot is.

Egy bölcs asszony, akit talán régebb boszorkánynak hívtak volna,

egyszer arról mesélt, hogy az embernek újra kell szülnie saját magát, teljesebb énjét, ami gyakran szülési fájdalmakkal jár együtt. Csak így vagyunk képesek megtudni többet a létezésről.

Van éjszakai sötétség és nappali sötétség. Az utóbbi veszedelmes, mert lehúzó, tönkre tesz, megöl. Világítani és sugározni, Istennel való összhangban élni, fényt vinni családkba, az emberek közé, megsimogatni a megkeseredett arcokat, életet lehelni a mindennapokba, tanítani, nevelni, és belesusogni a világba, hogy van fény a sötétségben is. Ez a mi hivatásunk.

A lélektan határain túlmutat a spiritualitás, ennek mélysége és szépsége túl nagy ahhoz, hogy beszélni lehetne róla. Érezni kell, megtapasztalni. Morzsái időnként megérintenek. Mert ugye mindannyian éreztük már azt, amikor eltölt minket egy pozitív életérzés, amikor annyira megtelünk szeretettel a világ és embertársaink iránt, hogy érezzük: átmos, megtisztít. Annyira körülölel, hogy ruhánk szegélyéig terjed, vagy azon is túl. Hogy néha ránk borul a teljesnek tűnő sötétség, ha nappal sincs világosság, és eltűnik a fény, tudnunk kell, hogy a lét tartozéka ez is. De nekünk a fényben kell élnünk. Ha elcsendesülünk, halljuk a suttogást, mert ilyenkor mindig megérint Valaki, és a világosságban egy fény arra hív, hogy fénné váljunk a sötétségben.

Ferenczi Enikő

Azért cselekedtem így...

Olvastam a *Közlönyben* a felhívást a mesélésre... „Azért cselekedtem így, mert unitárius vagyok!” (júliusi lapszám). 80-as évemet taposom, amúgy is a számvetések ideje ez... Tehát „tollat ragadtam”.

Bármennyire töröm is a fejemet, hogy *egy ilyen esetet* találjak, nem sikerül, mert érzésem szerint teljes munkámat az határozta meg, hogy unitárius vagyok. Így azt szeretném elmesélni, melyek voltak azok a meghatározó unitárius elvek, amelyek segítettek abban, hogy aránylag sikeres életutat jártam be.

Előjáróban annyit, hogy az Unitárius Ipari Leánylíceumban végeztem, ahol tanulmányi eredményeim alapján biztosítva volt számomra egy mester-tanári állás. 1949 nyarán azonban az időközben (1948-ban) államosított iskolánkat átalakították óvónő-képzővé, így más megélhetési lehetőséget kellett keresnem. Végzettségem alapján a textiliparban kerestem állást, fel is vettek az akkori Helios kötöttárugyárba, egyelőre munkásnak. Ez a vállalat akkor mintegy 300 embert foglalkoztatott, tizenhárom kisvállalat államosítása és összevonása nyomán keletkezett. Itt éltem le életemet, 36 szolgálati év után mentem nyugdíjba 1986-ban, az akkor már Someşul Kötöttárugyárból, ahol akkoriban már 5000-nél többen dolgoztunk. Időközben levelező szakon textilmérnöki diplomát is szereztem, megbecsült szakemberré nőttem ki magam.

Unitárius voltom meghatározta a munkámhoz való viszonyomat, hiszen azt tanultam, hogy a munka nem

Isten büntetése az első emberpár vétkéért, hanem Isten *ajándéka*, lehetőség bekapcsolódni a teremtés isteni folyamatába. Azt szervesítettem magamba, hogy minden ember *eredendően jó és csak saját tetteiért felelős*. Ma is azt vallom – mert így is tanultam –: *Isten országát e földön kell megteremtünk, ezért pedig munkálkodnunk kell, tehetségünk legjavát adva azon a helyen, ahová beállunk*.

Abban az időszakban az egyik legfontosabb feladatnak látszott: munkahelyeket teremteni és megélhetést biztosítani a nőknek, szakmai

„Azért cselekedtem így, mert unitárius vagyok!”

Kedves *Közlöny*-Olvasók!

Továbbra is várjuk írásait, amelyekből a fenti mottó értelme bontakozik ki. Azaz olyan írásokat várunk, amelyeknek az elbeszéléséből válik érthetővé, hogy egy adott élethelyzetben döntésüket, viselkedésüket az a tudat határozta meg, hogy unitáriusok. Meséljenek olyan történeteket, amelyekben azért cselekedtek úgy, ahogy cselekedtek, mert unitáriusok!

A néhány bekezdéstől egészen néhány oldalig is terjedő írásokat a *Közlöny* elektronikus vagy postai címére várjuk. A legjobb írások szerzőit a közzététel után elismerésként könyvjutalomban részesítjük.

a Szerkesztőség

tudást és normális munkakörülményeket nyújtani nekik. Aztán jöttek a feladatok: munkaszervezés, majd üzemszervezés, vezetés... A nyugdíjazásomkor, 1986-ban több mint ezer munkást foglalkoztató termelőegységet vezettem.

És ebben a munkában sokat segített abbéli hitem, hogy nincs eredendő bűn, hogy minden ember alapjában véve jó, ezt a jóságot kell benne fejleszteni, és ha bizalmat előlegezünk neki, igyekezni fog ezt a bizalmat igazolni. Ezen az alapon tudtam olyan kapcsolatokat kiépíteni, munkacsoportokat létrehozni, hogy mind a mai napig összetartozó csoportnak – mintegy családnak – érzik magukat azok, akikkel dolgoztam, s örömmel találkozunk ma is.

Ez így nagyon szépen hangzik, talán túl szép is, hogy igaz legyen... Az éremnek azonban két oldala van: az ember *alapjában* jó, de élete folyamán nem biztos, hogy ez a jó oldala győz... Tehát óvatosnak is kell lennünk, meg kell próbálnunk megismerni, hogy *méltóak-e a bizalomra?* Egy üzem hierarchikus rendszer, az emberek közti kapcsolatokban van „felfele-, oldalt- és lefele-kapcsolat”. Az előbbieken leírt hozzáállást elsősorban a „lefele-kapcsolatban” alkalmaztam, az „oldalt”- és „felfele”-kapcsolataimat inkább a zárkózottság, a „nem adom ki magamat” elvezérelte. Talán ezért is maradtam magányos. Félelem, óvatosság volt bennem...

1989 decemberének katartikus élménye volt számomra e félelem feloldódása. Aztán jött a Nőszövetség...

Ez már az őszinteség kora.

Zsakó Erzsébet

Kétszáz éves a bözödi unitárius templom

Négy évvel ezelőtt megfogalmazódott az egyházközség tagjaiban az elhatározás, hogy a 2010-ben kétszáz éves templomát ünnepélyes keretek között újraszenteli. Ünnepélyre készülve ünneplő ruhát öltenek az emberek. Templomunkat is illene ünneplőbe öltöztetni – mondták a hívek. A szavakat tett követte: négy év alatt sikerült a templomot teljesen felújítani. Először a torony öltött új külsőt, majd rendre a külső falak, aztán a belső falak, és végül a templom berendezése következett.

A munkálatok befejezése után, amelyben kisgyermektől idősig mindenki munkálkodott, újtukra indultak a meghívók, amelyek ünnepelni hívták a helyieket és elszármazottakat egyaránt:

„Együtt lenni, közösen imádkozni ott, ahol őseink is tették, ahol keresztvíz alá tartották fejünk, unitárius hitünkről bizonyosságot tettünk, életünk választott párjával egyházi megáldásban részesültünk. / Ezt a hajlékot őseink Isten segítségével, kitartó és áldozatkész munkával 200 évvel ezelőtt felépítették. / Az egyházközségi tagok

Rafai Mónika

folytatás a 8. oldalon

Kétszáz éves...

folytatás a 7. oldalról

szorgalmas munkája és áldozat vállalása, valamint külső segítség révén 2007–2010 között felújítottuk. / Ünnepi istentisztelet keretében Istennek hálát adunk, és kérjük a Mindenható segítségét, hogy a templom bejárata előtti székelykapu felirata számunkra lelket megérintő felhívás

legyen: »Öseidnek szent hitéhez, nemzetednek gyökeréhez, testvér, ne légy hűtlen soha!«

Az ünnepségre augusztus 21-én került sor. Az ünnepi beszédet Nagy László főjegyző tartotta az 1Móz 11,1–6 alapján, kiemelve az *egy nyelven* való gondolkodás és cselekvés fontosságát a közösségeken belül – legyen az egyházi, faluközösségi vagy nemzeti.

Andorkó Ferenc vargyasi, volt bözödi lelkész a Mt 11,28 bibliai verssel a megterített úrasztala mellé szólította a híveket. Beszédében a Bözödön eltöltött időket is idézte, amikor e falu dűlői, a rajtuk dolgozó emberek hozzá is beszéltek.

Miután mintegy 250-en úrvacsorát vettek, Fazakas Lajos Levente lelkész, aki tíz éve szolgál a gyülekezetben, köszöntötte a jelenlevőket: helyieket és hazatérteket, meghívott vendégeket.

Rövid egyháztörténeti ismertetéséből megtudhattuk, hogy Bözödön unitáriusok már a radikális reformáció első szakaszától élnek. A most kétszáz éves templom a harmadik, amelyet az unitárius egyházközség épített. Az első fatemplom 1738-ban a nagy faluégés alkalmával a tűz martalékává vált. Az ezután épült kőtemplom nem megfelelő helyre épült (a talaj nagy víztartalma miatt), így telekcseré következtében Huszár Elek lelkészének és Árkosi István gondnokságának idején, 1806-ban elkezdték az építőanyagok beszerzését, hogy 1810-ben a templomot felépíthessék. Hozzá a tornyot 1817-ben építették. A tornyon található felirat sokatmondóan beszél az akkori időkről és emberi hozzáállásról: „Erős torony az Úr, neve a mi segedelmünk legyen, mert míg ezt építettök, noha szűk volt az üdő s mostoha rá segélle erre még munkánk után a szent ég is.”

Gáspár György református és Ferencz István katolikus papok – mindketten Erdőszentgyörgyről – beszéde-

ikben a templom fontosságáról szóltak, a helyről, ahol az emberek Istennel fokozottan együtt vannak. Hegyi László alpolgármester beszédében arra kérte a híveket: vigyázzanak, hogy idő múltával a templom ne egy „láto-gatható objektum” legyen, hanem szerepét rendeltetés-szerűen betöltve az emberek lelki feltöltődésének helye maradjon.

Berei Ilona és Szakál Szidónia helyi, valamint Barabás Ferenc segesvári unitárius hívek szavalatukkal tették emlékeztetéssé az ünnepélyt.

A záróének előtt Fazakas Lajos Levente lelkész megköszönte az anyagi támogatásokat, és mintegy viszonzásként átnyújtotta a támogató személyeknek – egyházközségi tagoknak, külső támogatóknak – és intézményeknek azokat a korondi tányérokat, amelyek belsejéből a templom néz a tányér gazdájára. Ugyanakkor köszönetet mondott az egyházközség nőszövetsége tagjainak, akik mindig és mindenhol lelkiismeretesen jelen voltak, ez alkalomra pedig a Szentábrahámon élő ifj. Karácsony Mózessel együtt egy faragott csillárt adományoztak a templom részére.

Hogyan élte meg ezt az ünnepet?

Berei Ilona: Nagyon-nagyon szép ünnep volt, szép élményben volt részünk. Sok vendégünk volt. Örömteli érzés tölt el, hogy van egy kétszáz éves templomunk. Örvendünk, hogy megérhettük, ott lehettünk az ünnepélyen.

Ádám Irénke: Büszke vagyok falunkra a kétszáz éves templomunk miatt, szavakban nem is lehet kifejezni, ezt érezni kell! Hálát adunk az Istennek, hogy megérhettük ezt az ünnepet, nem sokszor adatik meg efféle az ember életében. Hálát adok Istennek, hogy az érzelmiek mellett cselekedetekkel is hozzá tudtam járulni, hogy templomunk szép legyen.

Somodi Béla: Örülünk annak, hogy őseink kétszáz évvel ezelőtt fel tudták építeni e templomot fáradtságos munkával, ahogy a torony fala azt megerősíti. A jó Isten segítse meg a következő nemzedékeket is, hogy óvják és védjék templomunkat, hogy még sok száz évig állhasson, és hívja imádkozni az embereket!

Rafai Csaba: Felemelő érzés. Tisztelettel és hálával tartozunk őseinknek, amiért nehéz időben képesek voltak összetartva, egymást segítve, felépíteni a templomot. Bízunk abban, hogy a jövő nemzedékek is megbecsülik, óvják ezt a felbecsülhetetlen értéket.

Tordai Andrea: Szép ünnepély volt. Nagyon sokan összegyűltünk, hogy ünnepeljünk. Gyönyörű, hogy őseink reánk és utódainkra is gondolva megépítették ezt a templomot, az imádkozás és találkozás áldott helyét.

Kárpátaljai körutazás Vereckétől Yaszinyáig

Csodálatos tanulmányi kiránduláson vehetett részt a Berde Mózes Unitárius Gimnázium tanári kara 2010. augusztus 27-e és 29-e között Kárpátalján. A Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium tanári karának meghívására, testvériskolai kapcsolatunk erősítése céljából indultunk útnak a gazdag és érdekes útvonal bejárására.

Tanárok, lelkészek a Tisza forrásánál

Augusztus 26-án az erdélyi csapat a nyíregyházi gimnázium kollégiumának vendégszeretetét élvezte. Nyíregyházáról 27-én reggel indult útnak az 50 fős egyesített tanári közösség a magyar–ukrán határ fele, ahol újra átértük a pár évvel ezelőtt még a román–magyar határon is uralkodó szorongásokat. Lakatos József idegenvezetőnek köszönhetően azonban gond nélkül jutottunk át a beregsurányi határátkelőn.

Az első élményünk a munkácsi vár volt, ahol idegenvezetőnk lenyűgöző részletességgel beszélt a vár történe-

Európa földrajzi középpontja

téről, a Habsburg-ellenes Rákóczi-szabadságharcról és a vár akkori szerepéről. Kárpátalja legnevezetesebb történelmi műemléke folyamatos felújítás alatt áll. Falai között történelmi kiállítás is megtekinthető. A kis Rákóczi Ferenc és Zrínyi Ilona szobra, illetve a 2008. március 5-én a várba „visszaszállt” 16 méteres turulmadár indulásból felpezsdítette nemzeti öntudatunkat.

A Latorca folyó mentén érkeztünk meg Vereckére. A vereckei hágó látványa, a honfoglalás tiszteletére állított emlékművet körülvevő táj mélyen megihletett. Ez a panoráma ihlette *A magyarok bejövetele* című remekmű

Rákóczi és Zrínyi Ilona szobra Munkácson

megalkotására Feszty Árpád festőművészt. Hogyne ihletett volna minket is, akik az ezeréves határ egy másik vidékén átérezzük nemzeti történelmünk tragédiáját. A koszorúzás alatt erős szél tépett, mintha emlékeztetni akart volna, hogy Árpád és vezéreinek szövetsége ma is erőteljesen él.

Később a szovjai emlékműnél tettük tiszteletünket. A szolyvai emlékpark a második világháború végén, 1944 novemberében létesített gyűjtőtábor áldozatainak, a *Málenkij robot* elszenvedőinek-áldozatainak emlékét őrzi. A szovjet megtorlás és terror áldozatainak története megrázó találkozás volt a múlt igazságtalanságával. Még aznap a schönburgi kastély megtekintése után – ahol a kastély parkjában az Osztrák–Magyar Monarchia tér-

Lakatos Sándor

folytatás a 10. oldalon

Kárpátaljai körutazás...

folytatás a 10. oldalról

kép-formája szerint készített tavat láthatunk, valamint a *fiatalság kútjának* vizében reményteljesen megmosakodtunk – Huszt városába igyekeztünk.

A következő reggelen tekinthettük meg Huszt várát. A 12. századtól fontos stratégiai szereppel bíró létesítmény Magyarország egyik legjelentősebb védvára volt. A várom felett ma hatalmas kék-sárga ukrán zászló lobog, és az egykor bevehetetlen vár romjait áthatolhatatlan bozót uralja. Szomorúan idéztük Kölcsey Ferenc *Huszt* című versét: „[...] És mond: Honfi, mit ér epedő kebel e romok ormán? / Régi kor árnya felé visszamerengni mit ér? / Messze jövővel komolyan vess össze jelenkort; / Hass, alkoss, gyarapíts: s a haza fényre derül!”

Hogy az útvonal kívánta-e vagy az idegenvezetőnk lenyűgöző tapasztalata, nem tudom, de a következő utunk Técsőre vezetett, ahol a Kölcsey idézte jelenkor harcosaival találkoztunk. Técsőn a Magyar Tannyelvű Református Líceumot látogattuk meg, ahol találkoztunk az iskola tanáraival is. Meghatódva hallgattuk, mekkora erőfeszítéssel és elszántsággal áll helyt a szorító kisebbségben lévő magyarság a kedvezőtlen ukrán tanügyi konjunktúrában. Elbeszéltük azonos kisebbségi gondjainkat a többségi nyelv használatáról, a menedéket jelentő egyházi segítségről, illetve a szűkös anyagi támogatásokról, ami egyébként az *ottani* többségi nemzet állampolitikáját is jellemzi.

Érdekes tapasztalat volt ellátogatni Európa földrajzi középpontjához, Terebesféhérpatak (Gyilove) mellé. 1887-ben az Osztrák–Magyar Monarchia Térképészeti Intézete kontinensünk széleit érintő hosszúsági és szélességi körök felezővonalainak metszéspontjaként határozta meg Európa közepét. Ez az obeliszkkal megjelölt pont a mai Kárpátalján található, a Tisza partján, egy völgyben húzódó út szélén. A mai Magyarország tehát fizikai értelemben Európa földrajzi középpontjától nyugatra helyezkedik el – és hasonlóképpen Erdély nagy része is.

Rahón keresztül Yaszinyába, Körösmezőre, érkeztünk, ahol 1985-ös orosz gyártású HAZ66-os katonai terepjárókkal a Tisza forrásához mentünk. A Tisza forrásának a *Fekete-Tisza* forrását tekintik. A Máramarosi-havasokban, a Fagyalos-hegységben ered 1265 m-es magasságban. Ez a forrás is, mint minden más, korábban említett kárpátaljai helyszín, a térség politikai alakulása szerint gyakran váltott „nemzeti azonosságot”. 1889-ben, a magyar időben kőfalat építettek, közepén egy csurgóval. Trianon után a magyar nyelvű táblát cseh–ruszin kétnyelvű táblára cserélték. 1939-ben, az emlékkő tetejére turulmadár került, amit később, a szovjet uralom alatt eltávolítottak. 2006-ban egy szegedi egyesület új, magyar–ukrán nyelvű táblát helyezett az emlékműre. 2009-ben az emlékművet felújították. A forrás felett a nyeregről gyönyörű kilátás nyílik a környező hegyekre. A vereckeit tetőn előjött érzéseink visszaköszöntek, az erdélyiek önfeledten nótázni kezdtek.

Utunk a yaszinyai Árpád-vonalhoz vezetett. A védvonalról néhány évtizede megfeledezett a hadtudo-

mány is. Nem véletlenül. Az Árpád-vonal európai hadtörténet egyedi erőrendszere, ami Magyarországot harmadik, legkülsőbb védvonala volt. A második világháború alatt a szovjet hadsereg sem tudta áttörni. Ez kényszerítette a Vörös Hadsereget meghátrálásra, és arra, hogy Magyarországot Románián keresztül támadja meg. Lenyűgöző volt egy felrobbantott bunker tetején idegenvezetőnk részletes hadtörténeti elbeszéléseit hallgatni

Élményekben gazdag kárpátaljai utazásunk egy királyházi borpincészetben elköltött borkóstolóval és egy kiadós beregszászi vacsorával ért véget. A közös indulási ponthoz visszaérkezve elbúcsúztunk nyíregyházi testvéreinktől, megköszöntük a meghívást és a kiváló vendéglátást. Búcsúzásképpen igény fogalmazódott meg arra, hogy hasonló közös tanulmányi kirándulásokon vegyünk részt a jövőben is.

Kórházlelkészi szolgálat

Orbán Erika,
Sepsiszentgyörgy,
0740-502563;

Ferenczi Enikő,
Kolozsvár,
0740-063767;

Katona Dénes,
Székelyudvarhely,
0266-213100;

Pavelka Attila,
Marosvásárhely,
0746-234917.

Kihez forduljak, kitől várjak segítséget, ha nem Tetőled, Istenem, szívem vigasza, reménységem forrása!

Most tudom csak, milyen nagy áldás az egészség, s amíg dolgoztam, vígan éltem, hányszor felejtettem el imádkozni, s a szerencse hajszolása közben mennyire távol éltem Tőled. Pedig mennyi jóval áldottal meg, és milyen vak voltam az élet csillogásai közepe! Kellett a megpróbáltatásnak jönnie, hogy lásalak tisztán, a fájdalomnak, hogy felismerjelek, a kínos éjszakáknak és keserves nappaloknak, hogy Benned, a világ világosságában üdvömet megtalálhassam.

Viselj gondot reám, gyógyíts meg engem, Atyám, és bár sokszor vétkeztem ellened, légy könyörülő Istenem, orvosom, vigaszom. Űzd el a kétséget és a félelmet szívemből, add, hogy családom körében tévelygéseim színterén ismét erőben, egészségben munkálhassak országod eljöveteleért. Ámen.

Gál Jenő (*Imakönyv híveink használatára.*
Unitárius Egyház, 1990)

Három megye találkozója Magyarszentbenedeken

A Fehér megyei RMDSZ és a Dr. Szász Pál Egyesület szervezésében nyolcadik alkalommal ünnepelte a megye magyarsága nagy álamalapítónkat, Szent István királyt. Marosszentimre, Boroskrakkó, Magyarigen, Zalatna, Abrudbánya, Verespatak és Sárd után az idén a magyarszentbenedeki unitárius templomban Fehér, Kolozs és Maros megye magyarjai közül több mint kétszázan gyűltek össze, hogy együtt ünnepeljenek a közel négyszázötven éves, ősi unitárius templomban.

A Küküllő-menti dombság területén, Nagyenyedtől keletre fekvő település magyar lakói eredetileg katolikus vallásúak voltak, a reformáció után azonban reformátussá, majd unitáriussá lettek. Így az eredetileg katolikus templom, az egy Isten hitét vallóké lett. A 151 festett tablóból álló, gyönyörű kazettás mennyezet, Búza Mihály asztalos és festő munkája, 1702-ben készült.

Kerekes Hajnal, a Fehér megyei RMDSZ ügyvezető elnöke meleg hangú köszöntő szavai után Kovács Krisztián elnök szolt az ünneplő gyülekezethez. Igét hirdetett Bilibók Géza marosújvári katolikus plébános, majd Fülöp Dezső Alpár ádamosi unitárius lelkész, aki méltatta az első magyar király korszakalkotó cselekedetét. Lőrincz Konrád felenyedi református lelképásztor, egyházmegyei főjegyző zárta a szertartást.

Az ünnepi beszédet Szócs Ildikó, a nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégium igazgatója tartotta, őt követte Veress Ferenc László bethlenszentmiklósi beszolgáló unitárius lelkész, aki bemutatatta a magyarszentbenedeki unitárius egyházközség és temploma történetét.

Ünnepi köszöntőt mondott Barabás János kolozsvári magyar konzul és Kötő József parlamenti képviselő. Az üdvözlő beszédek közt Maneszes

Márton, a kolozsvári Állami Magyar Opera énekes egyházi énekekből összeállított gyönyörű műsorával tette emlékezetessé a rendezvényt.

A Himnusz eléneklése után a szikrázó napsütés bearanyozta templomkertben fellépett a bethlenszentmiklósi unitárius dalárda (karvezető Szabó Hunor), a Vargacsik Katalin vezette küküllődombói férfikórus, a Tordai Magyar Dalkör és a húsz tagú aranyosegerbegyi gyermekkórus. A két utóbbi karnagya Balázs Győző

aranyosegerbegyi kántor, aki az istentiszteleten énekvezéri szolgálatot is teljesített.

A népes ünneplő gyülekezet ezután átvonult a közeli, gondosan felújított református templomba, ahol Páll Attila lelképásztor ismertette a református gyülekezet és temploma történetét. A rendezvény különlegességei közé tartozik, hogy itt meghívottként jelen voltak és emlékeiket idézték Gudor András gyulafehérvári, illetve Krizsbai Imre baróti református lelképásztor – ők évtizedekkel ezelőtt ebben a templomban szolgáltak. A nyolcvanhárom éves Bán Gyula, aki hat évtizeddel ezelőtt a falu magyar iskolájának tanítója volt, meleg szavakkal emlékezett magyarszentbenedeki tanítói szolgálatára.

A rendezvény az unitárius templom kertjében szeretetvendégséggel zárult, amelyen a tíztagú unitárius, a helybeli református és a nagymedvesi református gyülekezet tagjai terítették asztalt.

Köszönjük ezt a feledhetetlen napot mindazoknak, akik idejüket nem kímélve munkálkodtak azon, hogy három megye számos imádott lelkű magyarja ismét életet hozzon az ősrégi, egykor virágzó magyarszentbenedeki templomba. Felemelő érzés volt ott lenni!

Józsa Miklós

Unitáriusok találkozója a Tepék közötti szent helyen

Imádkozás, zsoltárhangok, zeneszó és az örömteli találkozás zsvaja töltötte be augusztus 28-án az Olt rákosi szorosában az ürmösi és a rákosi Tepe között fekvő festői tisztást, a Tepe-pataka nevű helyet.

Egy évvel ezelőtt megszületett álom vált valóra: öt Oltmenti falu unitárius és más felekezetű lakói gyűltek össze e falvakat összekötő vonalak képzeletbeli közép-pontján a hagyományteremtő szándékkal megszervezett Oltmenti Unitárius Találkózón. A folyásirány mentén haladva Ürmös, Felsőrákos, Alsórákos, Datk és Olthévíz lakóit nemcsak ez a regékből fakadó nyughatatlan folyó köti össze, hanem rengeteg múltbéli esemény és elszakíthatatlan rokoni szálak.

A találkozó ötlete Gyerő Dávid Sepsiszentgyörgyön élő ürmösi származású unitárius testvérünk fejében szü-

letett meg, aki a Háromszék-felsőfehéri Unitárius Egyházkör felügyelő gondnokaként sokszor látogatott el ezekbe a falvakba, egyházközségekbe, ismeri életüket, s kitartó meggyőző munkával lelkesedését egyre több emberre terjesztette át. Kérésére az első találkozót szülőfalujának gyülekezete, az Ürmösi Unitárius Egyházközség vállalta fel.

A kezdet nehézségeit leküzdve sikeresen, jó hangulatban zajlott le ez az ünnepnap. Körülbelül 300 résztvevő tisztelt meg jelenlétével: asszonyok és férfiak, csecsemők és idősek, unitáriusok és más felekezetűek, magyarok és más nemzetiségűek.

Szabó Előd

folytatás a 12. oldalon

Unitárius rádióműsorok

Rádió-istentisztelet

Kolozsvári Rádió, alkalmasszerűen, vasárnapokon, 17.30-kor. Szerkeszti: Solymosi Zsolt. Október 24., november 14.

Igehirdetés

Az unitárius egyház részéről Marosvásárhelyi Rádió, a 98,9 MHz ultrarövid, valamint 1323 kHz (Maros) / 1593 kHz (Hargita) középhullámon. Szerkeszti: Tóth Béla. Vasárnapokon 12.00 órától. Október 24.

Unitárius félóra

a székelyudvarhelyi Prima Rádióban, a 87,9 MHz-en, illetve interneten a www.prima-radio.ro címen. Szerkeszti: Csáki Levente. Minden vasárnap reggel 8.30-kor.

Unitáriusok találkozója...

folytatás a 11. oldalról

Örömmel köszöntöttük a találkozót megtisztelő Pap Mária esperes asszonyt és családját, valamint Boros János és Bedő András felügyelő gondnokokat, akik a háromszék-felsőfehéri egyházkör képviselőjében – de mint barátaink is – fontosnak tartották, hogy velünk együtt ünnepeljenek. Az esperes asszony férje, Márkó László és lánya, Abigél lelkesen fényképezték és filmezték az eseményeket, munkájuknak gyümölcsét bárki megtekintheti Márkó László világhálós naplójában (markolaci.hu/kepek/thumbnails.php?album=79).

A találkozó ünnepi istentisztelettel kezdődött, melyen a szolgálatot jómagam végeztem. Meggyőződésem, hogy szent az a hely, ahova az Úr azért hozta el választottait, hogy üzenetét átadja. Ez az üzenet pedig abban áll, hogy a legnagyobb válságokban is megtalálja az ember és a közösség a szabadulást, ha Isten akarata és az ember hite és munkája összhangba kerül. Isten áldását kérem erre a szent helyre, s a körülötte élőkre, mint ahogy a találkozó emlékére állított kopjafára is, amelyet ifj. Gyerő János ürmösi testvérünk állíttatott, és Tóth Csaba ür-

Nagyvilág

Hogy lehet Egyiptomban templomot építeni? Rendes körülmények között harminc év és az elnök aláírása szükséges ahhoz, hogy egy közösség új templomot építhessen. Nagy öröm ezért a kopt katolikusok számára, hogy hamarosan felépíthetik templomukat. Antonios Aziz Mina gízai püspök tájékoztatása szerint az új istentiszteleti hely lesz a Kairótól délre fekvő városrész első temploma. A kopt katolikusok kisebbségben élnek Egyiptomban (250 ezer hívő), a kopt ortodoxok 8–10 millióan vannak. A mindössze hétéves Gízai Egyházmegye szemináriumában öten készülnek a papságra. (vallasihirek.hu)

Keresztények Kínában Hivatalos adatok szerint a Kínában élő keresztények száma elérte a 23 milliót. Az olasz *Avvenire* c. napilap a kínai társadalomtudományi akadémiára hivatkozva közölte a számadat. A növekedés elsősorban a gazdaság fejlődésére vezethető vissza. Az „újkeresztények” között sok a fiatal, az értelmiségi és a szabadfoglalkozású. A kínai keresztények közül 5,7 millió katolikus. Az egyházközségek számát az akadémia 55 ezerre becsüli. Növekedés tapasztalható a Biblia iránti keresletben is: 2009 végéig 50 millió példányt nyomtattak. Ugyancsak nőtt a buddhisták, a muszlimok és a taoisták száma Kínában. A statisztika azonban csak az államilag elismert vallási közösségeket veszi száma, mint például a kormányhoz hű katolikusokat tömörítő Hazafias Szövetség tagságát. Rajtuk kívül létezik még a Róma-hű „földalatti” egyház, amelynek tagjait 6–8 millióra becsülik. (Magyar Kurír)

Egyre több fiatal játszik szerencsejátékokat Olaszországban az elmúlt évben több mint félmillió kiskorú vett részt szerencsejátékokban. Számuk a 2008-as évhez képest 7%-kal növekedett – írja az *Avvenire* egy pisai tanulmányra hivatkozva. A felmérés szerint a szerencsejátékokban részt vevő fiatalok 34%-a kaparós sorsjegyet vásárolt, 17%-uk a sportfogadásban próbált szerencsét, 14% pedig állami lottószelvényt vásárolt. 6,5%-uk úgy nyilatkozott, hogy havonta körülbelül 50 eurót költ szerencsejátékokra. A szerencsejátékokban való részvétel egyre inkább érinti a lányokat: 2008-ban még csak az e szenvedélynek élő fiatalok 29%-a, egy évvel később pedig már 36%-a volt lány. A fiatalok 11%-a a tanulmány szerint már-már függőségben szenved. (Magyar Kurír)

Nőtt az eutanázia-esetek száma Hollandiában Holland orvosok 2009-ben 2636 esetben működtek közre gyógyíthatatlan betegek „halálba segítésén” vagy „legálizált öngyilkosságában”. A szám az előző évhez képest 13%-os növekedést mutat. Az emelkedő tendencia 2006 óta tart, ám a pontos számok mindeddig nem kerültek nyilvánosságra, sőt nem is mindegyik esetet jelentették, bár a törvény előírja a regisztrálást. Egy, a betegek érdekeit képviselő keresztény szervezet most azt sürgeti, hogy pontosan regisztrálják és tegyék nyilvánossá ezeket az adatokat. A 2636 „kegyes halálesetből” kilencet jelentettek be. Hollandiában 2002-ben lépett hatályba az a törvény, amely a világon először teszi lehetővé az eutanázia szigorú feltételekhez kötött alkalmazását. (vallasihirek.hu)

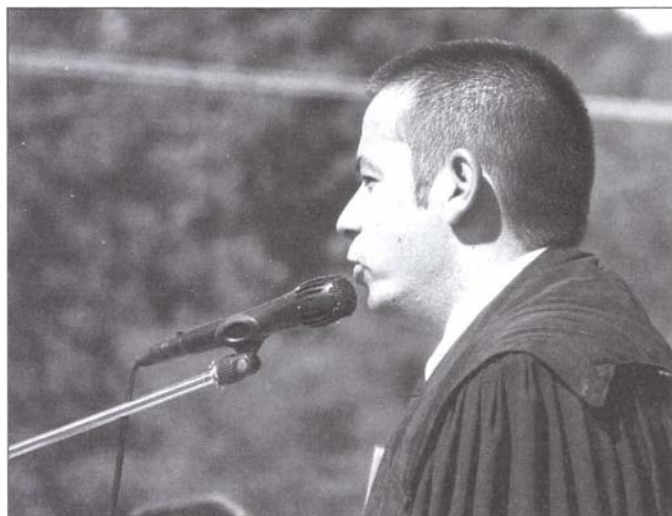
• összeállította KBZ •

mösi faragó készített el; a találkozó jelképeként megtervezett zászlóra, amelyet Erdő B. Vilmos, Brassóban élő, ürmösi származású testvérünk készíttetett; és végül, de nem utolsósorban az ünneplő gyülekezetre és az általuk képviselt közösségekre.

A találkozó kezdeményezője, Gyerő Dávid néhány szóban köszöntötte az egybegyűlteket. Elsősorban a nagy számban megjelent gyermekekhez és ifjakhoz szólt és az ősök hitének és hagyományainak megőrzésére hívta fel őket.

A zászlót az ürmösi egyházközség gondnok-helyettese, Bódi Béla adta át a 2011-es találkozó szervezését vállaló Datki Unitárius Egyházközség gondnokának, Kallós Incének.

A találkozó alkalmával az Ürmösi Általános Iskola diákjai Ágoston Margit igazgatónő és Ágoston Delinke tanárnő vezetésével énekszóval és versekkel örvendeztették meg a résztvevőket, a hagyományos ürmösi tánc pedig (az ürmösi fúvószenekarnak is hála!) jelentősen hozzájárult a jókedv és a vidám hangulat fokozódásá-

hoz. A gyermekek előadása után az Ürmösi Unitárius Egyházközség dalárdájának fellépése következett, amelyet Urák János énekvezér készített elő. Az ünnepi istentisztelet és ünnepi műsor zárómozanataként a gyülekezet elénekelte a Székely Himnuszt.

Mindezekkel azonban a találkozó nem ért véget. Az üstökben forró, ízletes tokány, a sátrak alatt a hűtőszekrényekben jéghideg italok várták a vendégeket. Szólt a zene, és zengett az énekszó, voltak, akik táncra is perdültek jókedvükben. A gyermekek – de nemcsak ők – természetesen a labdát is előszedték, és fáradhatatlanul kergették. S közben mindenki találkozott valakivel, valakikkel, akikkel érdemes volt néhány percre megállni, beszélgetni, emlékeket idézni, s jövőbeni találkozásokat tervezni.

Ha addig nem is, de bízunk benne, hogy Isten segédelmével jövő nyáron újból találkozni fogunk, s Isten akarata és a mi hitünk, munkánk és találkozásunk ismét megszenteli majd ezt a varázslatos helyet.

Barbara iklandi látogatása

Az Iklandi Unitárius Egyházközség tagjai augusztusban közel három napon át tudhatták gyülekezetük vendégének Barbara R. Threet lelkésznőt, aki az egyesült államokbeli Melrose-i Unitárius-Univerzalista testvéregyház képviselőjeként az elmúlt tizenhárom hónap alatt második alkalommal kíváncsított az egzotikus nevű faluba.

Barbara július 31-én érkezett Kolozsvárra azzal az elismerésre méltó elhatározással, hogy lassan, de biztosan megtanul magyarul. Az augusztus 6-án délutánjára Iklandra várt – és a tavaly júniusi látogatása okán többek által ismert – kedves vendég-lelkész érkezését izgalommal teljes ké-

szülődés előzte meg. A közelmúltbeli kereszteleseknek köszönhetően ismét a csaknem száz lelkes gyülekezet keblitanácsa templomjavítási munkálatokba is fogott, ráadásul már több hónappal ezelőtt augusztus második vasárnapjára időzítették a konfirmációi ünnepséget is.

8-án Molnár Etelka és Molnár Kinga konfirmandusok ünnepélyes komolysággal tettek bizonyosságot unitárius hitükről. A nyitott és befogadó unitárius úrvacsorai gyakorlat szellemében Pálffy Anna-Mária és Barbara R. Threet papnők az esetenként más felekezetű szülők és keresztszülők részére is kiosztották az úrvacsorai kenyeret és bort.

Barbara megtiszteltetésnek érezte, hogy Anna-Mária felkészítőjét követően segédkezhetett az Úr asztalánál. Tengeren túlról hozott angol nyelvű áldáskérését magyarul is hallhatta az ünneplő gyülekezet:

„Ti most egy újabb lépést tettetek a felnőtté válás útján. Kiváltságokat nyertek, több felelősség hárul rátok, és lassacskán egyre fontosabb lesz a hangotok e világban. Hangotokat az igazságért hallassátok, kezeteiket jócselekedetekre mozdítsátok. Gondolkozzatok gondosan, szívetek szeretetével öleljétek át másokat.

Értékeljétek a lelki javakat és e világ egységét. Javaitokat nagylelkűen osszátok meg másokkal. Figyeljétek

Pálffy Tamás Szabolcs

folytatás a 14. oldalon

Barbara...

folytatás a 13. oldalról

a részletekre: ne feledjétek, hogy nincsenek olyan apró feladatok, amelyek ne lennének fontosak, ne tévesszék szem elől, hogy minden tett – legyen az nagy vagy kicsi – hozzájárulhat a változáshoz.

Mindenkor szóljatok igazat – vagy egyáltalán ne beszéljétek. Viseljétek gondját testeteknek, mert az Isten ajándéka. Pallérozzátok elméteket, hogy általa felcsillanthassátok Isten alkotóképességét. Ne feledjétek, hogy mások kezét is megfogva Isten munkatársai lehettek e földi világban.

Ne feledkeztek el imádkozni, és imádkozzatok gyakran a magatok módján. Ápoljátok lelketeket. Énekeljétek, táncoljátok, beszélgetsetek, nevessetek, de fordítsatok időt a csendes elmélyülésre is. Gyakoroljátok a megbocsátást mások és magatok iránt egyaránt. Ne feledjétek,

hogy nincs ember hiba nélkül, és ez alól ti sem vagytok kivételek.

Ne feledkeztek el mosolyogni: a nevetés egyike Isten legnagyobb ajándékainak.

Amikor sírnok kell, sírjatok: szeretetetek jele, ha a szeretett személyért sírtok; ha kudarc miatt sírtok, azt jelenti, hogy vágytok a jobbításra, ha csalódottság miatt sírtok, akkor azért teszitek, mert szeretnétek újrakezdeni.

Imádkozzatok, hogy e világban mindenki által megtapasztalható lehessen a béke. Haladjatok ez élet-

ben befogadó szívé és lelkü lényeként, hogy lelki erővel tudjatok dolgozni a jóért.

Éreztétek, hogy Isten áldása nyugszik rajtatok, és hogy Ő mindig veletek van.

Családomban jeles napokon egy éneket szoktunk énekelni, amelyet itt most elénekelek, hisz a ti egyházközségetek a mi egyházközségünkkel egy családot alkot.

Isten áldása nyugodjék rajtatok, Isten békéje legyen veletek, Isten jelenléte világítson szívetekben most és mindörökké.”

Barbara 9-én utazott Iklandról Kolozsvárra, hogy még néhány napig magyarul és erdélyi unitáriusul tanulhasson.

Hisszük, hogy másodszeri látogatása tovább erősíti a két gyülekezet közti testvérkapcsolatot. Köszönet mindazoknak, akik azon fáradoznak, hogy a két település nevéből keresztezés által alkotott „rózsaföld” (Roseland) láthatóvá váljék.

Egy román pap barátom emlékére

Volt egy barátom. Román, görög katolikus pap. Ötvennégy évig tartó földi élete augusztus első napján zárult szívinfarktus következtében, néhány órával az általa tartott utolsó mise után. A családtagjai és gyülekezte gyászában sokan osztoztunk, mert áldozatos életével és szeretetével kiérdemelte együttérzésünket.

Családjával Tordán lakott, hétközben egy helybeli gyárban mérnökként dolgozott, súlyosan mozgásérült feleségét gondozta, gyermeket nevelt, miközben példaadó hivatás-szerűséggel szolgálta a szindi görög katolikus egyházközséget.

Az elmúlt években többször is el látogattunk egymás templomába, illetve paplakára. Egyik emlékezetes és nagyszabású megvalósítása a háromszáz éves templomuk felújításának megszervezése volt. A tavaly nyáron a maroknyi szindi gyülekezetünk képviselőjében részt vettem az egyik legrégebbi és legszebb erdélyi román kőtemplom újraszentelési szertartásán. Egy év múltán e templom kertjé-

ben helyeztük örök nyugovóra a pap barátom testét. Szívügye volt az egyházközséget megillető, 1948-ban álmilag elrabolt javak visszaszolgáltatása is, amelynek kiharcolásáért a román görögkeleti (ortodox) „testvéregyházközségéből” nemtelen támadások érték.

A megboldogult Liviu Crișannal nemcsak barátok voltunk, hanem szövetségeseink. Mindketten kötelességünknek tartottuk a nemzeteink közötti igazi megbékélés előmozdítását szerény lehetőségeinkkel. Együtt vallottuk, hogy ennek előfeltétele a múltbeli sérelmek tárgyilagos megvitatása, kölcsönös megismerése, és nem azok elhallgatása, vagy egymás fejébe vagdosása. Tudtuk, hogy ha őszintén beszélünk múltunkról, akkor végre igazán megnyugodhat alattunk a föld és bennünk a lelkiismeret, a hősök és áldozatok vére nem kiált többé az égre, és, hogy „a múltat békévé oldja az emlékezés” (József Attila). Közösen hittük, hogy a méltányos történelmi igazságszolgálat-

táshoz mindenkinek joga van, és ezt nem tagadhatja meg senki hatalmi helyzetből, illetve többségi alapon, ugyanis az igazság isteni eredetű és minden emberi közösséget megillet. Reméltük, hogy gyermekeink, utódaink és gyülekezeteink a jövőben békésebben élnek majd egymás mellett, mint ahogy azt elődeink tették.

Mindezért nemegyszer magyarbarátnak és nemzetárulónak minősítették őt. A magyarbarátságot nyíltan vállalta, a rágalmat pedig közösségszolgálatával cáfolta. Nem panaszként, hanem sajnálatos tényként említette néha, hogy a sötét erők és azok szolgálói sok álmatlan éjszakát okoztak neki.

Ezek a sötét fellegek a barátom életéből végleg eloszlottak, és helyét a mennyei dicsőség vette át, amelyben majd más dönti el, hogy földi életutunk során milyen emberek, milyen szolgák, illetve milyen románok vagy magyarok voltunk. A pártatlanul ítélkező bíró, a mi mennyei Atyánk adjon békét és üdvösséget az ő lelkének!

Szabó László

A kultúra fáklyája

Szeptember 4-én nagy részvét mellett, pályatársak és osztálytársak megrendült jelenlétében kísértük utolsó útjára a gagyai sírkertbe Bán József nyugalmazott tanítót, falunk meghatározó egyéniségét, kulturális és sportéleti szervezőt. A harangokkal lelkünk is sír, mert tragikus hirtelenséggel ragadta el őt a sors, és emberi számításaink szerint talán túl hamar lépett az üdvösség örök útjára.

Bán József (1935–2010) a Szentábrahám községhez tartozó Bágyi tanyán született. Iskoláit a szentábrahámi iskolában kezdte, majd a székelykeresztúri Tanítóképzőben folytatta. 1954-ben szerzett tanítói oklevelet. József Attila szellemében vallotta: „Én egész népemet fogom, / Nem középiskolás fokon, / taní- / tani.” A katonai szolgálat után

a vágási, siklódi, nyárádszentsimoni, végül a gagyai iskoláknak volt lelkes tanítója. 1962. március 5-én kötött házasságot Hegyi Magdolnával, és frigyüket két leánygyermekkel áldotta meg az ég: Mária Magdolnával (1963) és Tündével (1971).

Negyvenhét esztendő felölelő tanítói pályája során önzetlenül munkálkodott a diákok testi-lelki fejlődése és gazdagodása érdekében. Gagyban néptánccsoportot szervezett, házasembereknek tanított be színdarabokat, a sportéletnek is lelkes támogatója volt. Hideg téli estén melegített téglát vitt a kultúrotthonban szereplőknek, időt és energiát nem kímélt, ha a kultúráról volt szó. Szerette a falu emberét, ragaszkodott hozzájuk, és nem volt könnyű feladat az utcán előre köszönni neki.

Mindenkinek tartogatott egy jó szót s vigasztalást, ha a helyzet úgy kívánta. Nem ismert lehetetlent, kitartással dolgozott a falu fiatalságának neveléséért. Tudta, hogy a jó tanító nevelője is népének, és ezt nem csak az iskola falain belül kell teljesítenie. Munkássága gyümölcsét bizonyítja, hogy számos elismeréssel tértek haza az általa tanított táncos fiatalok.

Rendületlen hittel valljuk, hogy élete nem volt hiábavaló, és példamutatása serkent a jó és szép szolgálatára. A gondviselő Isten adjon számára csendes pihenést!

Gál Zoltán

Felhívás

Megkezdte működését a kolozsvári unitárius bentlakási diákétkeztetéssel foglalkozó Konviktus Kft.

Köszönettel fogadunk természetbeni adományokat (nem csak unitárius) gazdáktól, kistermelőktől a diákétkeztetés támogatására – burgonyát, murkot, káposztát, babot, hagymát, almát stb.

Jelentkezésüket várja: Balázs András, 0741-076467.

nők világa

UNOSZ-konferencia Homoródszentpálon

Letűnt az éj, és egy új nap, új élet köszöntött ránk. Ez a mi napunk, az unitárius nők napja. Több százan döntöttünk úgy, hogy ezt a szeptemberi napot – negyedikét – együtt töltjük. Boldog pillanatok illannak tova, ahogy keressük egymás ismerős arcát. Tiszta örömmel köszöntjük egymást, néha ismeretlenül is, hiszen összetartozunk a Szeretet nagy palástja alatt. Ezúttal a homoródszentpáli templomot töltöttük meg. Különleges élmény önmagában véve már ez is.

Hálával fakadtunk dalra a szebbnél szebb zászlók bevonulásakor. A zászlócsokor is gazdagodott öt új zászlóval, így összesen harminc nőszövetség hozta el a maga zászlaját. A zászlók dolga, hogy lobogjanak, de ne engedjenek mindenféle szélnek, csak egynek: a Szeretetnek. Ebben a szellemben állunk meg alattuk vagy emeljük őket a magasba, minél több követőt keresve.

„Nőnek lenni jó. Unitárius nőnek lenni nagyon jó. Fontos, hogy belső értékeinket megtaláljuk és kibontakoztassuk. Ti itt valamennyien édesanyák vagytok, és az édesanyák szeretete olyan, mint a kör: nincs eleje, sem vége” – hallhattuk Simó Sándor esperest. Éreztük, menyire igazak e szavak. Közös feladatunk családjaink életét könnyíteni, és egymásra minél jobban odafigyelni. Ugyanakkor számba kell hogy vegyük mindazt, amit megtettünk, de azt is, amit elmulasztottunk. Építenünk kell, egymásra tenni a köveket, hiszen nincs kis feladat, csak elmulasztott vagy teljesített feladatok vannak.

Új házigazdára lelt a vándorabrosz: a homoródszentpáli nőszövetség és gyülekezet „személyében”.

Dimén Csilla Júlia

folytatás a 16. oldalon

UNOSZ-konferencia...

folytatás a 15. oldalról

Tizenhat évvel ezelőtt, ezen a tájon, Székelykeresztúron született. Immáron kinőtte magát, mivel ma már 93 háromszöge van. Ezek a kis háromszögek együtt alkotnak egy nagy egészt, s mint a láncszemek egymásba kapaszkodnak.

kodnak.

A magunk elé kitűzött cél magas, és mi apró lépésekkel haladunk, de nagyon fontos, hogy a jó irányba tartunk. A tulajdonképpeni munka a helyi nőszövetségekben zajlik – ezekről az egyes körök találkozókon számolunk be egymásnak. Ezek a találkozók is ünnepi hangulatú eseményekké nőtték ki magukat. Az a tapasztalatunk, hogy minden tevékenység öröm és lelkesedés forrása lehet. Az idén 56 nőszövetség adott le beszámolót. Több írásban találunk jelzést, buzdítást arra, hogy a nőszövetségek vállaljanak aktívabb szerepet a helyi problémák megoldásában. Javaslattal hangozott el arról is: ha a nőszövetségeket jogi személyként bejegyeztetjük, könnyebb és több a pályázási lehetőség, főleg a polgármesteri hivataloknál. A képzések újraindítása olyan területe tevékenységeinknek, ahol felmérhetjük, mire van szükségünk – és a tapasztalatainkat is megoszthatjuk egymással.

Találkozóink alkalmával sor került a választmány és az UNOSZ új vezetőségének megválasztására: az elnök Asztalos Klára, az alelnökök Zsakó Erzsébet és Jakabházi Vera, a titkár Simó Melinda. Szintén egyöntetű szavazással az UNOSZ a tiszteletbeli elnöki címet adományozta Szabó Magdolna főtisztelendő asszonynak. Mindig együtt érzett velünk, közvetített egyházunk vezetősége felé, és hasznos tanácsaival, észrevételeivel segítette munkánkat. Köszönjük, hogy éveken át részt vett találkozóinkon.

Az évszázados falak között, szent helyeken még a bibliai versek is különleges üzenetet hordoznak: „Mindennek megvan a maga ideje.” A mi rendelt időnk szeptember első szombatja – talán nem véletlenül. Az ősz mindig olyan különleges hangulatot hordoz! Készültünk erre a napra. Arra, hogy számot vessünk. De emellett töltekezni is akartunk, igazi értékekkel. Az érzés, amit kifejezünk, az

a hála: jó itt és együtt lenni! Mennyire fontos látni, hogy mi, unitárius nők, ilyen sokan össze tudunk gyűlni! A hétköznapok magánya idején, amikor zsebünkben a kis muszter után kutatunk, ez jusson eszünkbe.

„Megvan az ideje a születésnek, és megvan az ideje a meghalásnak.” A kérdés csupán az, mivel töltjük ki a két „határ” közti időt. Unitáriusokként tudunk-e valami olyan többletet vinni az életünkbe, ami teljesebbé teszi azt? Megtelik-e időérzékelésünk a lét örömeivel? Legyen a mi többletünk ez az érzés! Érezzük a sok szépséget, ami körülölel bennünket, azt, hogy az élet jó, és köszönjük meg Istennek, hogy nőnek teremtett. A szolgálattelévő lelkésznek, Ferenczi Enikőnek pedig köszönjük, hogy lelkünket csordultig töltötte ezekkel az érzésekkel.

Több korty derűben is volt részünk V. Kulcsár Ildikó előadása révén. Családi, párkapcsolati, szülő és gyermek közti kapcsolatokról hallhattunk tapasztalati ismertetőt, valamint néhány vidám és szomorú hangvételű cikket. Érdekes lehet emberi sorsokat gyűjteni! Ahány ember, annyi sors. Ott, ahol „összekapaszkodnak ketten egy életre”, mindenből – örömből és szenvedésből egyaránt – jut mindenkinek. A családot is össze kell rakni, mint egy kirakós játékot. Az esetleges szenvedést ellensúlyozza, hogy minden gödörből ki lehet kapaszkodni. Attól függ, észrevesszük-e, hogy vannak nálunk mások még rosszabb helyzetben! A családban a hangulat olyan, amilyen a miénk. Ha vidáman megyünk haza, mindenki jól érzi magát, de ha mérgesek, idegesek vagyunk, egy idő után mindannyian átveszik ezt a hangulatot. Rajtunk múlik, megmarad-e a mosolyra való képességünk. Ahol ez nincs, abban a családban nem lesz boldog gyermek.

A párkapcsolat is elszárad, ha nem ápoljuk. A módszer, ami nehézség idején segít egymás elviselésében, a derű, a humor és az ömirónia. Van úgy néha, hogy a magunk „agyára megyünk”. Mennyivel többet üzenhetünk iróniával, humorral, mint kivont karddal! A házastársaknak módot kell találniuk arra, hogy több időt töltsenek kettesben. Ez az idő arról szóljon, hogy hol tartanak a kapcsolaton belül.

A férfiak befelé-fordulásának gyökere a gyermekkorban keresendő. A kislány, ha megüti magát, rögtön vigaszra talál az édesanyjánál. A fiúknak ellenben azt

mondjuk: „katonadolog”. Mintha nekik nem lenne szabad sírni – mert „szégyen”. Így rengeteg a legyűrt fájdalom bennük. Attól azonban még nem lesznek gyengék, ha kimondják a gondolataikat. A nőknek általában nincsenek ilyen problémáik, mert kibeszélik magukat, megosztják egymással gondolataikat.

Érdemes tehát követni ezeket a tanácsokat-módszereket, és akkor elkerül az a kényszerű érzés, hogy *csak túléljük* a napokat. Életünk folyamatos tanulás: fontos dolgok tudatosítása, olyanoké, mint a figyelem, együttérzés, szeretet, öröm. Nyomukba kell erednünk, bármilyen messzire legyenek is. Hiszen még „vannak vidékek, gyönyörű tájak, ahol a keserű szánkban édessé ízesül”, s ezek a tájak ott vannak – „legbelül”.

A nők tiszta lelkű képviselői, megtartói és továbbvivői unitárius hitünknek, lelkei a gyülekezeteknek. Köszönjük a szentpáli nőszövetségnek, a gyülekezetnek, lelkészének és a tiszteletes asszonynak a sok szervező munkát, a vendégfogadást. A jó Isten pótolja ki gazdag tárházából mindazt, amit áldoztak! Sok kitartást, erőt és jó döntésképességet kívánok mindannyiunknak, hogy kitűzött céljainkat meg tudjuk valósítani!

A 2010. szeptember 4-i homoródszentpáli közgyűlés határozatai

1. A 100 éves emlékünnepekre készített pannókat a körüli nőszövetségek juttassák el Kolozsvárra legkésőbb 2010. szeptember 30-ig.

2. Minden körüli nőszövetség készítse el és adja le az összesített nőszövetségi jelentést a 2011. évi egyházköri közgyűlésekre.

3. Az UNOSZ szervezzen 2011-ben vezetőképzést körüli nőszövetségi szinten, ahol eddig még nem volt.

4. Az előfizetések begyűjtése a *Nők Világa* kiadványra 2011. január 31-ig legalább a 2010. évi példányszámra.

5. A kommunikáció javítása az UNOSZ és a körüli nőszövetségek között és a helyi nőszövetségek egymás között.

A szeretet vasárnapja

„Te pedig, amikor adományt adsz, ne tudja a bal kezed, mit tesz a jobb.” (Mt 6,3)

A nyár már búcsúzóban volt, amikor a Sepsiszentkirály-Botfalui gyártelep hívei közös kirándulást szerveztek. A hasznosat a kellemessel próbáltuk összekötni, hogy a ránk bízott feladatnak eleget tudjunk tenni.

„Életünk minden pillanatában egyik lábunk a tündérmesék földjén, másik lábunk pedig a mélységes szakadék szélén áll.” – Paulo Coelho igaz szavai visszhangzottak bennünk, mikor a lókodi öregotthon lakóit indultunk felkeresni. Az augusztusvégi hideg eső ellenére harmincheten vállaltuk az utat és adományaink elszállítását, átadását.

Útközben mindannyiunkban kérdések merültek fel az öregotthon lakóiról: vajon hogy töltik életüket „öregotthoni” körülmények között?, milyen a mindennapok programja? Míg ezeken tündöztünk, észre se vettük az idő múlását: csakhamar kitárult előttünk a szép, modern épület ajtaja. Érkezésünkön hallhattuk, láthattuk az igazat, a szépet. Egy fájó mondat mégis volt az idő, 81 éves Kovács Sándor köszöntőjében: „Minde-

nünk van, csak nincs ki azt mondja: édesanyám, édesapám.”

Valahogy úgy van az ember: mikor valakinek ajándékot visz, a szeretet jeléül szavunkat hallatjuk. Így voltunk mi is, hisz az ima után, amelyet Adorjáni Levente unitárius lelkész mondott, két egyházközség hívei átadták a lelki táplálékot, utána pedig gyerekek és a tiszteletes asszony szavalataival, valamint a nyolcvanéves szentkirályi Gizi néni és a botfalusi és vargyasi testvérek csodás énekszámokkal ajándékozták meg a „nagy család” lakóit. Hisz ahol 44-en ülnek le nap nap után az asztalhoz, vagy együtt tervezik a napi tevékenységet, az már egy nagy család.

Ezen a napon meleg szavakkal, az idősek lakók köszöntésével próbáltuk Sanyi bácsi szomorú mondatát megszépíteni. A lelki táplálék mellett vittük a „mindennapi kenyeret”. És a raktár megtelt. Nem egy-két napra való tartós élelmiszerekkel, de liszttel, cukorral, olajjal, zsírral, paszullyal is... és még sorolhatnám, amiket híveink szeretettel vásároltak, azt gondolva: ha van nekem, legyen nekik is. De vittünk édességet, süteményt is. És sok-sok szeretetet.

„A mosoly, amelyet küldesz, visszatér hozzád.” Az öregotthon „mű-

kedvelő csoportja” énekekkel és verssekkel köszönte meg ezt a szép napot. Sándor bácsi büszkén mutatta be a szereplőket: Ketesdi Irént, Kiss Rebekát, Vass Katalint, Gerendi Ilonát és Burján Dénest.

Szomorú szívvel mesélték, hogy nemrég temették a 76 éves Székely Istvánt, Pista bácsit, aki szintén a műkedvelő csoportba tartozott.

Az utazás alatt felmerült kérdéseinkre megkaptuk a választ. Igen, így töltik mindennapjaikat. Társaságra, meleg szavakra szomjaznak. Tudom, hogy amit mi egy kis adománnyal és meleg szavakkal megtehettünk, arra sóvárognak leginkább. Szeretet vasárnapjává tettük ezt a napot.

Mikor már búcsút vettünk az öregotthon lakóitól, hazafelé haladtunkban az oklándi és vargyasi templomokat látogattuk meg, és mind a két helyen kaptunk egy kis ízelítőt a templomok történetéről és az egyházközség életéről.

Hasznos és kellemes kirándulás volt. Wass Albert írja: „Minden embernek kell legyen egy feladata ebben az életben – kötelességen belül, vagy azon felül is talán –, mert különben nem lenne értelme annak, hogy él. Minden embernek kell legyen egy feladata, egy titkos küldetése, mely Istentől való.”

Adorjáni Gyöngyvér

I. ODFIE Ökológiai Napok

Első alkalommal szerveztünk az ODFIE keretében ökológiai napokat. A rendezvénynek a Maros megyei Kisadorján adott helyet. A falu a Nyárad mentén fekszik, öt kilométerre Nyárádszeredától, jelenleg 62 lakosa van. Itt töltöttünk el egy hétvégét tizenöt fiatallal szeptember 10-e és 12-e között.

Fő célunk az volt, hogy a hétféle alatt felhívjuk a lakosok figyelmét környezetünk védelmére. Pénteken este érkezünk meg Kisadorjába, szállásunkat a marosvásárhelyi Focus Eco Center biztosította. A költségek többi részét a résztvevők állták. Megpróbáltunk minden fogyasztást minimálisra csökkenteni, ezért napenergiával működő világítást használtunk, vizet nagyon keveset, a jó hangulatot pedig gitárszóval tartottuk fenn.

Szombat reggel a csapat két részre oszlott, az egyik része szórólapokat osztogatott a faluban, a másik pedig fáért ment az erdőre az ebédünk elkészítéséhez. Kis, egyszerű szórólapokat készítettünk a Focus Eco Center tá-

mogatásával, amellyel környezetünk, illetve vizeink tisztaságára hívtuk fel Kisadorján és Nagyadorján lakóinak figyelmét. Kisadorján utcáiról összeszedtük a szemetet, ezzel is próbáltunk példát mutatni. Délután gyalogtúrára került sor, ennek során végigjárhattuk Kis- és Nagyadorján vidékét, élőhelyeket láthattunk stb. A túra 7 km hosszú volt, de a kényelmes sétát választottuk, így öt óra alatt tettük meg az utat. Este, a túra befejezte után gitározással-énekléssel fejeztük be a napot.

Vasárnap reggel istentiszteletre ment a kis természetvédő csapat. Hegedűs Tivadar lelkész prédikációja után kis műsorral kedveskedtünk a minket oly nagy szeretettel befogadó helyieknek. Ezt követően mindenki elindult hazafele, fejében egy jól megrögzült leckével: „óvd és véd a környezetet, mert ezen múlik az emberiség jövője”.

Matka Imre (Doki)

Mozgalmas nyár Udvarhelyen

A mára elefántcsont-toronnyá magasodó piacgazdaság világában nem könnyű ifjúsági mozgalomként felvenni a harcot a konkurenciával. A kereslet-kínálat mindennapi valóságában nem más ifjúsági szervezetek jelentik a versenytársat, hanem a kocsmák, bulik, fesztiválok, az alternatív szórakozási lehetőségek végtelen sora.

A demokratikus zacsként ránk zúduló nyugati kultúra keblére ölelt ifjúság körében így kezdenek elhomályosodni ősi értékeink: a népviselet, a hetedik nap tisztelete és lélekpihentető ereje, sőt a magyar nyelv használata.

Mára már ritkán találkozunk „becsületbeli ügyekkel”, „gerinces emberekkel”, „cselekvő szeretettel”, a „székely kézfogás” sem a régi, és az emberekből ragyogó istenarcúság is torz vigyorként tekint ránk a hétköznapi élet forgatagában.

A Székelyudvarhelyi Ifjú Unitáriusok Klubja (SZIJUK) ezzel próbálta felvenni a harcot a nyár során. Amíg sok más ifjúsági egyesület a nyári időszakban pihenésre vonul, addig Székelyudvarhelyen az ifjúsági élet mozgalmassága egyre fokozódott.

Komoly eredménynek könyvelhetjük el, hogy a tavasz folyamán megnyertünk egy ifjúsági pályázatot, amelyet a székelyudvarhelyi Polgármesteri Hivatal hirdetett meg, így nyári programjaink anyagi támogatásának fejfájós pillanatait egyetlen villanás alatt tovaszálltak.

Július közepén színjátzó napokat rendeztünk Városfalván, ahol az egyházkör 54 fiatalja vett részt. A három napba zárt végtelen jókedv feledtette velünk a mindennapok nehézségeit, ugyanakkor bebizonyosodott az is, hogy ifjainknak szükségük van az ilyen és ehhez hasonló találkozásokra. A táborozás mellett esténként felcsendülő ismerős dallamok mind-mind arról árulkodtak: vannak pillanatok, amelyek bárhol bármikor összekötnek bennünket.

Július folyamán négy egymást követő csütörtökön előadásorozatot szerveztünk: először a fiatalok jogairól esett szó: mi az, amit megtehetnek, és hol vannak a határok. A második csütörtök a *Rendőrkézből* címet viselte. Egy rendőr tartott előadást arról, milyen a rendőrség munkája, hogyan értékelhető a rendfenntartó hatóság oldaláról a rendőr-állampolgár kapcsolat. A harmadik előadás az elsősegélynyújtásról szólt. Jó, ha alapfokon mindenki elsajátítja! Az utolsó csütörtök a nosztalgiaiban lubickoló tanító visszaemlékezése volt: három valamikori egyetemista beszélt arról, hogy az adott városban (Bukarest, Temesvár, Kolozsvár, Debrecen) milyen az egyetemisták élete, milyen lehetőségeik vannak, hogyan lehet érvényesülni, hogy lehet értelmesen eltölteni azt a néhány évet, hogy abban legyen tanulás – de szórakozás is.

Idén nyáron mindkét, az ODFIE által szervezett nagyszabású rendezvényen részt vettünk, mi több, a

színjátszó találkozóról a második díjjal tértünk haza. Ez óriási lendületet ad, önbizalommal tölt el bennünket, és szívünk mélyén megérteti velünk: van értelme. Van értelme annak, amit teszünk, van értelme annak, amire szinte egész nyarunkat áldoztuk.

Szeptember elején kirándulni mentünk Segesvár–Medgyes–Szeben útvonalon. Célunk az volt, hogy fiataljaink a lassan eltűnő, mások által felemésztett szász kultúrával ismerkedhessenek. Ennek anyagi háttérét ugyan csak a Polgármesteri Hivataltól nyert pályázati összegből biztosítottuk. Szeptember 18-án egy minden generációt átfedő közös rendezvényre került sor: a nőszövetséggel, a keblitanácscsal, valamint a nyugdíjas klubbal közösen szervezzük meg az egyházközség szüreti bálját.

Összejöveleink gazdagok a barátság minden megnyilvánulási formájában, és szívmengető nézni, ahogy szinte a semmiből egy olyan közösség nőtte ki magát, amely képes értékeket kitermelni önmagából, ugyanakkor eme értékek alapján élni is tud.

Az egymásban gyökerező bizalom és az egymásra való számítás többször is megnyilvánult a nyár során, főként amikor Siménfalván jártunk néhány fiatalal, hogy az árvízkarosultakon próbáljunk segíteni, vagy amikor a Szejke teljes területét tisztítottuk meg a szeméttől, hogy ezáltal is bebizonyítsuk: mi óvjuk a környezetünket!

Sok időt és energiát igényel az ifjúsággal való foglalkozás, de ha az ember képes önmagából a közösségért áldozni, akkor munkájának meglesz a gyümölcse. És nincs szebb, mint látni, ahogyan a fiatalok életükkel, tetteikkel, szavaikkal tükrözik azt az értéket, amelyet az ember oly sok munka árán ültetett el bennük. Ez az igazi áldott teher, amikor hátadon cipelsz sokakat, hogy amikor elfáradsz, ölükebe vegyenek...

Tófalvi Tamás

ODFIE-tervek decemberig

Bevallom, nem szeretem az őszt. Legalábbis valami kettős érzés ejt rabul, amikor közeledik. Még bennem élnek a nyár pillanatai – a színjátszó találkozó feledhetetlen hangulata, a gyerektáborok zsvajgós hang-kavalkádja, a konferencia meghitt, családias beszélgetései. Emlékszel még a vidám sátorozásokra, az önfeledt éneklésekre, a baráti találkozásokra, a nyári napsütésre? Emlékszel még? Most ezeket kis időre félre kell tennünk. Megkezdődik az iskola, reggelenként megint korán kell kelni, hűvösödik az idő, nem mehetünk táborozni, amikor csak kedvünk tartja. Lehullnak a fák levelei, minden olyan személytelen lesz. Én ezért nem szeretem az őszt. Viszont ha arra gondolok, hogy új lehetőségek várnak, egy új kezdet, újabb egyletes rendezvények..., akkor máris másképp nézek az ősze...

Nektek elárulom, hogy elég sok mindent tervezünk a következő néhány hónapra, úgyhogy nem fogtok unatkozni. Igyekszünk egy kis színt vinni az iskolai időszakba; belopunk egy kis nyarat a szívetekbe.

A következő másfél hónap az egyházköri küldöttgyűlésekről fog szólni. Köri képviselőket választunk, meg-

beszéljük az egyházkör, illetve az egyletek gondjait-bajait; együtt próbálunk kitalálni új rendezvényeket, programokat, egyleti tevékenységeket.

A marosi kör nyitja az őszi egyletes akciók sorát szeptember 18–19-én Marosvásárhelyen. Az október teljesen a köri küldöttgyűléseké. Október első hétvégéjén (1–3.) a székelyudvarhelyi egyházkör Homoródújfaluban, majd 9-én a székelykeresztúri egyházkör Szentábrahámon tartja a küldöttgyűlést. A háromszék-felsőfehéri egyházkörben október 16–17-én Sepsiszentgyörgyön szervezik ezt meg. A kolozs-tordai és küküllői egyházkörök később határozzák meg a küldöttgyűlések helyszínét és időpontját.

A lassan hagyományossá vált egyetemista- és főiskolás-találkozót október 23-a és 25-e között szervezzük meg, később meghatározandó helyszínen.

November 6-án, szombaton Dávid Ferenc egyházalapító püspökünk emlékcéllájához zarándokolunk a dévai várba. Másnap (november 7-én) tartja az ODFIE az őszi választmányi ülést Kolozsváron.

Kertész Ágnes

folytatás a 20. oldalon

ODFIE-tervek...

folytatás a 19. oldalról

A körutak sem maradnak el: terveink szerint november 12–14-én a marosi és a küküllői egyházkörökben, 19-e és 21-e között a kereszturni és udvarhelyi egyházkörökben, 26-a és 28-a között a háromszéki egyházkörökben barangolunk. Az idei év körutazásait a kolozs-tordai egyházkör zárja december 3–5. között.

Az idei év utolsó rendezvényei a hitértelmező hétvé-

gék, december 10–12-én. Az elmúlt évekhez hasonlóan szintén két helyszínen tartjuk ezeket. A következő éves egyleti téma kijelölése mellett hitbeli kérdéseinknek is helyet adunk – önismeret, meditáció, hitünk és életmódunk kapcsolata lesznek terítéken.

Nos, így már másképp nézek az ősze. Egyértelmű többletet hordoz magában ez az évszak. Valami mást, újat és mégis ismerőst. Valami különlegest, egyszerűt és folytatandót.

Ősz. Éjféli

Mindjárt tizenkét óra van. Sötétben áll. Az ablakhoz megy. Halványan szűrődik be egy pislákoló utcalámpa fénye. Kinéz. A lámpafényben hiába keresi a táncoló lepkeket. Egy sárga falevél csillan meg a betonoszlopra eső fényben. Nézi. Várja, hogy lassan lehulljon. De a levél megáll a levegőben. És ő látja magát az ablakban.

Mindjárt tizenkét óra van. Bemegy a fürdőszobába, és megáll a tükör előtt. Szembenéz magával. Addig néz saját szemébe, míg meglátja benne a falevelet. A levél sárga. És száraz. És a levegőben áll.

Mindjárt tizenkét óra van. Visszamegy az ablakhoz. A levél még mindig ott van. Lebeg a levegőben. A pislákoló lámpafény meg-meglebbenti a szélét, de a levél nem akar lehullani. Konokul lebeg a reménytelen semmiben. És ő nézi.

Mindjárt tizenkét óra van. Egyszerre rádöbben arra, hogy nem tud ellépni az ablaktól. A levél vonzza. A lebegő levél hívja őt. És már olyan erős az érzés, hogy hallja is. Körülnéz. Egyet kattant az óra a sarokban.

Mindjárt tizenkét óra van. Megfogja az ablak kilin-

csét. Hideg. Szorítja. Lassan elkezd fordítani. Az ablak kinyílik, és a függöny egy pillanatra meglebben, aztán mozdulatlanra dermed. Kint csend van. És hideg. A csillagok belefagytak a felhőkbe. S ő belenéz a lucskos levegőbe.

Mindjárt tizenkét óra van. Lassan elindul. Kilép az ablakon. A haját felborzolja a pislákoló lámpafény, és ő kézen fogja a falevelet. Most már ketten lebegnek. Egyikük sem akar lehullani. Még ne!

Mindjárt tizenkét óra van. Csend. Minden nyugodt, ő is olyan lassan lélegzik, hogy már a szívverését is hallani. A lámpa pillogása is felveszi a pulzusának ritmusát. Csak lebegnek a szőlőszagú nyugalomban.

Mindjárt tizenkét óra van. De ő nem mozdul. Lenyúl hozzá egy felhő. Beletörülködik. Könnycseppként marad arcán egy esőcsepp. Nem törli le. Csak hallgatja a szél, a lucskos levegő, a pislogó lámpa, a lebegő, elsárgult falevél a szívverése csendjét, és bámulja az őszt.

Éjféli van. Egy távoli óra üt. Az esőcseppek halkán belekopolják a sárga falevelet a sárba. Ő magára húzza a paplant. Reggel korán kell kelnie...

Nagy-Kóródi Enikő

VEN-kikötő

Október a vasárnapi iskolában

Október a régi római naptár nyolcadik hónapja, amit nyelvi formában is jelez: az *octo* ugyanis nyolcat jelent. Októbert nevezik még Mindszent és Magvető havának is.

Első vasárnap: Idősek világnapja – ilyenkor köszöntjük a 70/80 évet betöltött testvéreinket a gyülekezetben. Lepjétek meg őket szép versekkel, énekekkel és egy-egy szál virággal.

4. Ferenc, illetve az állatok napja – ekkor kezdik vetni a búzát. Ismerkedjétek meg Szent Ferenc életével. Olvassátok el a „Szent Ferenc jó útra té-

ríti a gubbiói farkast” című történetet.

5. A pedagógusok világnapja: tanárok, tanítók köszöntése. Kedveskedjétek szép rajzzal, virággal!

6. Az aradi vértanúk emléknapja – beszélgetsetek arról, hogy mi történt ezen a napon 1849-ben, ismerkedjétek meg a vértanúk utolsó írásaival.

15. Teréz – a Balaton vidékén ekkor kezdődik a szüret, más helyeken dologtöltő napként tartották számon. Tanuljátok meg a *Róla beszél fű, virág* kezdetű éneket.

16. Gál – a halászat befejezése, a makk szedésének kezdete.

23. Az 1956-os forradalom emléknapja – a forradalom következményeit unitárius körökben is éreztük. Tanuljatok azokról a lelkesekről, akiket annak idején bebörtönöztek (pl. Gellérd Imre, Erdő János, Nyitrai Deák Berta)

28. Simon, Júdás – a néphit ezt a napot tartja a tél kezdetének. Ekkor hajtják haza a gulyát. Olvassátok el a *csillagszemű juhász* című népmesét.

31. Reformáció napja – ismerkedjétek meg Luther Márton, Kálvin János, Bogáti Fazekas Miklós, Heltai Gáspár, Szervét Mihály, Blandrata György nevével és tevékenységükkel. Tanuljátok meg az Unitárius Énekeskönyv 213. számú énekét!

Újvárosi Katalin

Jóga

Két barátnő beszélget:

– Nem bírok a férjemmel, állandóan iszik. Mit tanácsolsz, mit tegyek, hogy le szoktassam róla?

– Vedd rá, hogy jógázzon!

Pár hét múlva a tanácsot adó barátnő kérdezi:

– Na, hogy halad a férjed a jógával?

– Nagyszerűen!... (A poén a rejtvényben.)

Vízszintes: 1. A poén első része. 13. Caligula korabeli. 14. Betörő. 15. Görög betű. 16. Marosvásárhelyi ..., nyelvemlékünk. 17. Hangot ad a kutya. 19. Fokozat. 20. Ilyen a fenyőerdő levegője. 21. Hordóféle. 22. Vasút. 23. A madarak királya. 24. Amely személy. 26. Bolond. 29. Kérdés személyre. 30. Győri sportklub. 32. Száját nyitogató. 35. Kemény fafajta. 37. Műszálféle. 39. Az egyik szülő. 40. Domboldal. 42. ... Calvino, olasz író. 43. Régész öröme. 44. Kapni szeretne. **45. A poén befejezése.**

Függőleges: 1. Medveféle. 2. Következmény. 3. Ő következik. 4. Király ül rajta. 5. A sepsiszentgyörgyi Kollégium névadója. 6. Elad. 7. Erősen tapad. 8. Jobb a végén! 9. Tovatasztó. 10. Fűcsonk. 11. A taxis ügyfele. 12. Becézett Dániel. 18. Vonatkozó névmás. 23. Arab nemes. 24. Kukoricapálinka. 25. Egyházjog. 27. Nagyapa, németesen. 28. Egyik személy sem. 31. Kenőanyag. 33. Német autómárka. 34. Francia őslakó. 36. Bot. 38. Etelka, becézve. 39. Lenti helyre. 40. Tolsztoj személyneve 41. Vágóeszköz.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
13						14								15	
16						17		18		19					
20								21				22			
23				24	25			26			27	28	29		
30			31	32				33	34		35				36
37	38					39				40				41	
42						43							44		
45															

Kutyaidomítás

Egy férfi meséli a barátjának:

– Képzeld, három héttig arra tanítottam a kutyámat, hogy amikor enni akar, vakkantson hármat!

– Na, és vakkant?

– Nem, most...! (A poén a rejtvényben.)

Vízszintes: 1. A poén első része. 14. Távirati jel. 15. Hernyómozgással haladó. 16. Betűvetés. 17. A tízes alapú logaritmus jele. 18. Újság. 20. Vajféle. 21. Feltekert pamut. 22. Hascsikarás. 23. Lángol. 24. Albert Camus regénye. 25. Női név, Juhász Gyula műzsája. 28. Szegecs. 31. Gyógyíthatatlan beteg. 33. ... Heyerdahl, norvég kutató volt. 35. Idegen szavakban jelentése: új. 37. Enyvez. 39. Van ilye szó is, könyvek végén. 40. Pokolra juttatás. 43. Bölöni László csapata volt Marosvásárhelyen.

Függőleges: 1. A poén második része. 2. Magyar bányászváros lakója. 3. Tragédia. 4. Sötétkék virágú félcserje. 5. Lövedék irányváltó, pörgő mozgása. 6. Méret. 7. Errefele! 8. E napi. 9. Estefele! 10. Fafajta. 11. Orosz író volt. 12. Mihók mesebeli társa. 13. Családnév. 18. Fél tucat. 19. Jó ellentéte. 22. Kártyalapokat játékosoknak juttat. 25. Támadás. 26. Dalos kedvű. 27. Svájci üdülőhely. 29. Elhízás jele. 30. Ókori balkáni nép volt. 32. K mezon. 34. Kisebb üvegyár. 36. Elgondolás. 38. Angyalrang. 41. Feltéve. 42. Állóvíz.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
14														15	
16						17		18		19	20				
21								22							
23			24								25		26	27	
28			29	30	31			32			33	34			
35	36		37	38									39		
40						41				42					
43													43		

ISSN 1220-8418

Kiadja
az Erdélyi Unitárius Egyház
Kolozsvár
Alapítási év: 1888
Új sorozat (1990-től)

Szerkesztőség:
dr. Czire Szabolcs főszerkesztő
Jakabffy Tamás szerkesztő

Munkatársak:
Asztalos Klára (Nők Világa)
Sándor Krisztina

Tördelés: **Péter Árpád**
Korrektor/olvasószerkesztő:
Kürti Miklós

Készült a kolozsvári Gloria Nyomdában.

A szerkesztőség postacíme:
400105 Cluj,
B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9.
tel./fax: (0)264-593236, -595927

e-mail: unitariuskozlony@gmail.com

A lapszám megjeleníthető
az Erdélyi Unitárius Egyház
központi honlapján: www.unitarius.org

Lapterjesztés és adminisztráció:

Szabó Zoltán
A lapok kiszállításával
kapcsolatos felvilágosítás:
Verbum Egyesület,
Simon Ferenc, tel: 0264-596478

A kéziratok szerkesztőségbe
érkezésének határideje:
a tárgyhó előtti hónap 20-a.

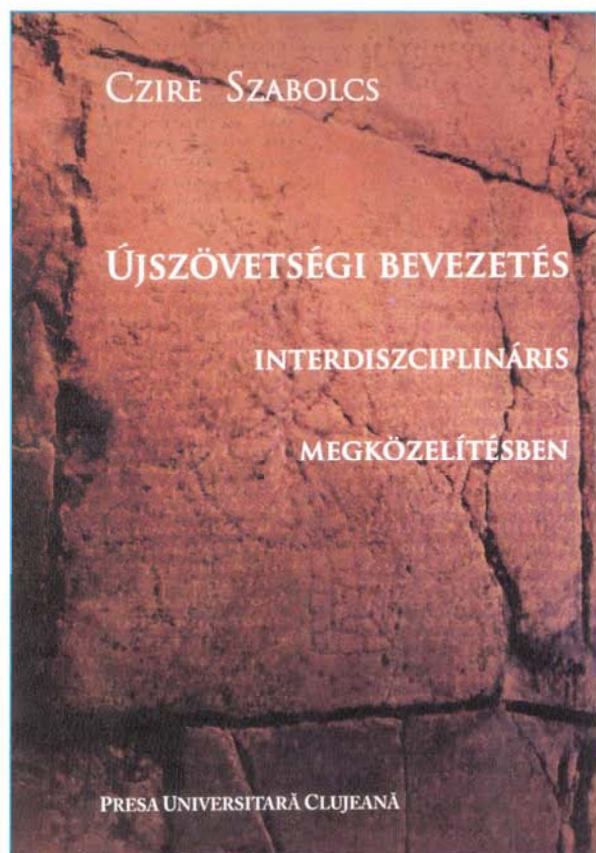
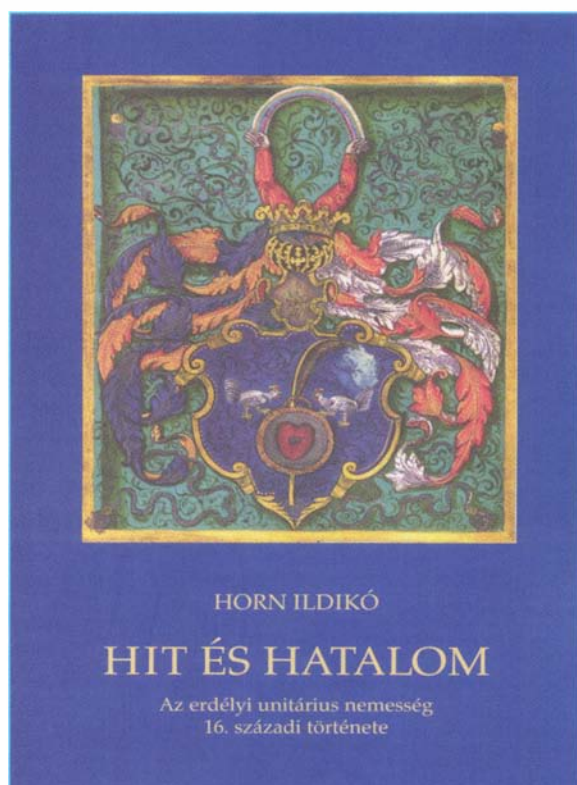
Kéziratokat nem örzünk meg
és nem küldünk vissza.
Közlésre szánt fényképeket
kérésre visszaküldünk.
A lapban közölt írások
nem tükrözik feltétlenül
a szerkesztőség nézeteit.

A lapszám megjelenését
a Communitas Alapítvány
támogatta.

Horn Ildikó: Hit és hatalom

„Mi történik, ha egy ország lakosságának nagyobb része más vallású, mint az uralkodója? Hogyan segít a hit hatalomra egyeseket, és miért okozza mások bukását? Milyenképp deformálódhat a hatalmat birtoklók hite? A vallási meggyőződés és a politikai előnyök csatájából a hit vagy a hatalom megszállottjai kerülnek ki győztesen?” Horn Ildikó könyve az erdélyi unitárius nemesség példáján mutatja be a 16. század második felének emelkedések, bukások és diadalmas újjászületések láncolatából álló korszakát, amely János Zsigmond, a Báthoriak, Habsburg Miksa és Rudolf, valamint az utolsó Jagellók, vallási életét pedig Dávid Ferenc, Giorgio Biandrata, Melius Juhász Péter és az Erdélyben menedékre leelő külföldi szabadgondolkodók formálták. (Balassi Kiadó, Transylvania Emlékeiért Tudományos Egyesület, Budapest, 2009)

Czire Szabolcs: Újszövetségi bevezetés interdiszciplináris megközelítésben

„A zsidó-keresztény kultúra alapirata a Biblia. Tekintélye – eredjen az Isten kijelentésének tudatából, a közösségi használat általi szentesítésből vagy istenkereső emberek vallási élményeinek értékeléséből – a kutatói irodalom túlnövekedéséhez vezetett.” – írja a szerző a bevezetésben. Az új főiskolai jegyzet teológiai elemzéseket is kínál, mégpedig a társadalomtudományok, az irodalomtudomány és a kortörténet nézőpontjának bevezetésével, lényegében ez adja a jegyzet interdiszciplinaritását (tudományok „párbeszédét”, tudományköziséget). A könyv természetesen nem csupán a kanonikus újszövetségi iratok általános „bevezetését” kínálja, hanem kitér az evangéliumi ősforrásokra, illetve beszédgyűjteményekre („Q-forrás”) és a csodatörténetek forrásaira is. (Presă Universitară Clujeană, 2010)

Lapszámunk szerzői: **Adorjáni Gyöngyvér** ny. postatisztviselő (Sepsiszentkirály), **Dimén Csilla Júlia** képzőművész (Alsófelsőszentmihály), **Ferenczi Enikő** kórházlelkész, mentálhigiénés szakember (Kolozsvár), **Gál Zoltán** lelkész (Gagy), **Józsa Miklós** (Magyarszentbenedek), **Kertész Ágnes** egyetemi hallgató (Fiatfalva–Kolozsvár), **Kocsis Tünde** tanár, rendező (Marosvásárhely–Kolozsvár), **Lakatos Sándor** lelkész, vallástanár (Székelykeresztúr), **Matka Imre** egyetemi hallgató (Segesvár – Kolozsvár), **Máthé Sándor** lelkész (Brassó), **ifj. Nagy Endre** lelkész (Gyergyószentmiklós), **Nagy-Kóródi Enikő** egyetemi hallgató (Segesvár–Marosvásárhely), **Pálffy Tamás Szabolcs** lelkész (Marosszentgyörgy–Szászrégen), **Rafai Mónika** egyetemi hallgató (Bözöd), **Szabó Előd** lelkész (Ürmös), **Szabó László** lelkész (Szind–Kolozsvár), **Tófalvi Tamás** gy. teológiai hallgató (Székelyudvarhely), **Újvárosi Katalin** lelkész (Székelymuzsna), **Zsakó Erzsébet** ny. textilmérnök (Kolozsvár)